

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky**

**OBRAZ NOVINÁŘE V ČESKÝCH
SERIÁLECH V LETECH 2015-2019**

The image of a journalist in Czech series in the years
2015 - 2019

Bakalářská diplomová práce

Petra Besedová

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartaloso

Olomouc 2020

Čestné prohlášení o počtu znaků

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechnu použitou literaturu. Rozsah práce je 84 710 znaků včetně mezer a bez poznámkového aparátu.

V Olomouci dne 7. května 2020

.....

Petra Besedová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Věře Bartalosoové za trpělivé vedení mé bakalářské práce, cenné rady a vřelé jednání. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat rodině a přátelům za podporu, pomoc s korekturami a neustálou motivaci.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je rozkrýt obraz novináře ve dvou žánrově odlišných seriálech. Naším cílem bylo zobrazit charaktery jednotlivých postav a následné poznatky srovnat s typologií popsanou v knize *Journalists in Film: Heroes and Villains* od Briana McNaira. V teoretické části jsme se zaměřili na typy novinářů, metodiku a filmové žánry nutné k analýze. V praktické části jsme analyzovali seriály *Mamon* (2015) a *Single Lady* (2017-2018). Výsledků jsme dosáhli pomocí kvalitativní obsahové analýzy a komparace. Také jsme přihlédli na žánrový rozdíl mezi analyzovanými seriály. V závěru jsme shrnuli zjištěné poznatky a navrhli možnost zkoumání dalších seriálů z české produkce.

Abstract

The aim of the thesis is to portray journalists in Czech series of different genres and to compare the subsequent findings with the typology described in the book *Journalists in Film: Heroes and Villains* by Brian McNair. In the years 2015 to 2019, several series were created in our country, in which a reporter, journalist or editor appears. Using qualitative content analysis and comparisons, we will try to describe how Czech creators depict characters from the media environment, as well as how this profession is presented in two genre-different series.

Klíčová slova

film, hrdina, charakter, komparace, kvalitativní obsahová analýza, média, novinář, postava, redaktor, seriál, šéfredaktor, žurnalista

Keywords

comparison, editor, editor-in-chief, film, hero, character, interpretation, journalist, media, qualitative content analysis, series

Obsah

1 Úvod.....	1
2 Dosavadní poznatky s podobným zaměřením	2
3 Postava novináře	4
3.1 Zobrazení novináře jako hrdiny	4
3.2 Zobrazení ženy jako novinářky	5
3.3 Zobrazení novináře jako záporné postavy	5
3.4 Problematika filmových postav	7
4 Metodika	8
4.1 Kvalitativní obsahová analýza.....	8
4.2 Komparace a postup práce	8
5 Filmové žánry	10
5.1 Drama	10
5.2 Thriller.....	11
5.3 Komedie.....	11
5.4 Satira.....	12
6 Novináři v oblasti investigativní žurnalistiky – Mamon.....	13
6.1 Postava Petra Vlčka.....	13
6.2 Postava Marie Králové.....	17
6.3 Postava Maxe	21
7 Novináři v oblasti životního stylu – Single Lady	25
7.1 Postava Sabiny Krátké.....	25
7.2 Postava Oskara Halušky	28
7.3 Postava Anny.....	30
7.4 Postava Gábiny	32
7.5 Postava Adama	34
8 Žánrové zařazení seriálů Mamon a Single Lady.....	36
9 Závěr.....	38
10 Seznam zkratk	40
11 Seznam literatury	41
12 Internetové zdroje	43
13 Audiovizuální zdroje	44

1 Úvod

V knize *Journalists in film: Heroes and Villains* si autor Brian McNair vybral k analýze filmy představující novináře jako hlídací psy či svědky reflektující detailní a přesné skutečnosti. Zároveň ve své analýze našel i filmy, v nichž novináři nejednají vždy čestně a eticky přijatelně, čímž je společnost staví do role darebáků. My si v této bakalářské práci představíme a vyhodnotíme protagonisty ve dvou odlišných seriálech české tvorby a pokusíme se nalézt podobnosti s typologií autora Briana McNaira.

V teoretické části se zaměříme na ukotvení základních pojmů potřebných k analýze praktické části bakalářské práce. Představíme si základní typy novinářů podle Briana McNaira a dalších autorů a uvedeme si i typické prvky žánrů vyskytujících se v seriálech. V praktické části se již konečně dostaneme k samotnému výzkumu, u něhož pomocí kvalitativní obsahové analýzy a komparace zhodnotíme postavy v jednotlivých českých seriálech. Zaměříme se nejen na jejich náplň práce a specializaci, ale také na mezilidské vztahy, komunikaci i jednání. Pro náš výzkum jsme zvolili pouze seriály, v nichž zastávají novináři výraznou roli či ty, kde je postava novináře dostatečně popsána.

Pro účely této práce analyzujeme dva seriály z české produkce. Při výběru jsme se rozhodli pro dva seriály, které jsou rozdílné nejen žánrově, ale především pracovní náplní hlavních protagonistů. Zatímco v prvním seriálu s názvem *Mamon* (2015) figurují redaktoři investigativního zaměření, v druhém analyzovaném vzorku *Single Lady* (2017-2018) se jedná především o protagonistku ve vyšší funkci v nepříliš seriózních médiích zaměřených na životní styl. V krimi sérii *Mamon* (2015) novinář připravuje reportáž, při níž zjistí, že je do skandálního případu zapleten jeho bratr. *Single lady* (2017) mapuje dravou šéfredaktorku televize *Óčko*, která je poté nucena opustit svou pozici a stává se šéfredaktorkou magazínu pro ženy na mateřské dovolené. Jsme si vědomi, že v české produkci vznikly i další seriály, mezi něž patří nekonečná díla typu *Ordinace v růžové zahradě*, *Modrý kód* a další, kde figuruje novinář. Tyto seriály jsme však do své práce nezahrnuli právě z důvodu, že v nich novináři vystupují pouze v epizodních rolích, a tudíž zde není příliš rozsáhle viditelná jejich pracovní náplň.

2 Dosavadní poznatky s podobným zaměřením

K dispozici je mnoho prací představujících obraz novináře v popkultuře. Často se však jedná o analýzy amerických filmů či seriálů. Přesto i u nás můžeme naleznout několik prací, věnujících se pouze českým dílům a novinářským postavám v nich.

V publikaci Česká novinářka se nachází kapitola Postava novinářky v současném českém filmu a televizním seriálu od autorů Petra Bednaříka a Jana Jiráka. V této kapitole se autoři pokoušejí hrubě popsat filmy a seriály od devadesátých let minulého století až po první desetiletí dvacátého století. Jejich cílem je „hledat průniky genderových a profesních stereotypů, jak se promítají do filmové a televizní produkce, v níž hraje tento průnik či některé jeho aspekty hlavní nebo vedlejší roli“¹ a to skrze pozorování. Autoři čtenáře seznamují nejen s postavami žen pohybujících se v médiích, ale také s postavami studentek žurnalistiky. Přibližují postavy novinářek a následně je komentují. Na konci výzkumu se autoři pokoušejí o závěr, v němž podle nich „české novinářky nepředstavují socioprofesionální skupinu s vlastní identitou a se svébytnými problémy.“² Při rozmyšlení o své budoucí kariéře se jeví naivní a cílevědomé, avšak zbrklé a v průběhu jejich kariéry se stávají cynické a plnící rutinní normy novinářské práce (často v lifestyle sekci), s čímž následně musí zvládat i plnění partnerských a rodinných povinností. Jan Jiráka se dále spolupodílel na sborníku Česká média a česká společnost v 60. letech. Společně s Barbarou Köpplovou napsali příspěvek s názvem Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako příspěvek o profesi. Autoři se v něm věnovali postavě novináře v beletrii a filmu šedesátých let v českém prostředí. Jejich cílem bylo doložení vývoje liberální postavy „novináře-kritika“³, který klade větší důraz na politickou a sociální zodpovědnost. Jako vzorky si k analýze vybrali tři literární díla dané doby – romány Jak chutná moc od Ladislava Mňačka, Žert od Michala Kundery a Sekyra od Ludvíka Vaculíka. Autoři si zde všimli detailů jednotlivých postav, které byly často v pozici „novináře-propagandisty“⁴ a „novináře-svědka“⁵, i metafor. Uvedli například vázání kravaty, která je nutná k výkonu žurnalistiky, při jejímž vázání si protagonista knihy Jak chutná moc uvědomuje vlastní zbytečnost. Nahlížení lidí na novináře v knihách autoři srovnali s výzkumy společnosti z té doby. Sledovali například platové podmínky novinářů, vybavení novinářských domácností

¹ BEDNAŘÍK, Petr a Jan JIRÁK. Postava novinářky v současném českém filmu a televizním seriálu. 2011, s. 84.

² BEDNAŘÍK, Petr a Jan JIRÁK. Postava novinářky v současném českém filmu a televizním seriálu. 2011, s. 92.

³ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako výpověď o profesi. 2008, s. 55.

⁴ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako výpověď o profesi. 2008, s. 60.

⁵ Ibid.

či vzdělání. Jejich výzkumem zjistili, že v tehdejších románech spisovatelé reálně zobrazovali novinářskou profesi a problémy s ní spjaté.⁶ Novináři podle jejich výzkumu patřili spíše do nižší společenské třídy. S komparativní analýzou se můžeme setkat v šestém sborníku Filmu a dějin s názvem Postkomunismus: proměny českého historického filmu po roce 1989. Kristýna Michaličková se ve své analýze věnovala seriálu První republika, ve kterém se zaměřila na historické prostředí seriálu i žánrové ukotvení. Seriál následně srovnala s britským seriálem Panství Downtown, kde jsou pečlivě zpracovány jak historické události, tak i kostýmy. Ve své analýze českého seriálu zjistila, že historické prvky se objevují nejvíce v prvním díle a v těch dalších pouze útržkovitě, jelikož je důraz kladen především na dějovou linii. Při hodnocení žánru Michaličková zkoumáním zpozorovala, že v britském seriálu figuroval pouze jeden žánr, v tom českém jich bylo hned několik, ale zato nepříliš precizně zpracovaných. Rovněž zmínila, že pro seriál První republika je typická žánrová různorodost a zapojení skupin postav či jednotlivých postav jen do některých z žánrů obsažených v seriálu.⁷

⁶ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako výpověď o profesi. 2008, s. 55-63.

⁷ MICHALIČKOVÁ, Kristýna. První republika v zasetí historie a protikladů: Kombinace televizních žánrů a jejich vliv na výslednou podobu seriálu. 2016, s. 167.

3 Postava novináře

Podle McNaira můžou být novináři na plátně rozdělováni na hrdiny a darebáky, což není vždy jednoduché rozlišit, protože ty nejzajímavější postavy v sobě kombinují jak záporné, tak kladné charakterové vlastnosti⁸. Köpplová a Jiráková podobně napsali, že „*role novináře je často rozdvojená: je hledačem pravdy, zastáncem pokroku, ochráncem slušnosti, je ale také vinen z úpadku mravů, cynismu, bezohlednosti, nevzdělanosti apod.*“⁹

3.1 Zobrazení novináře jako hrdiny

Hrdinové v žurnalistických filmech by měli plnit normativně schválené funkce žurnalistiky v demokracii. Často jsou svědky nespravedlnosti, a proto se snaží dohnat moc k zodpovědnosti a hájit svobodu. Brian McNair analyzoval 71 filmů, z nichž 58 obsahovalo prototyp ideálního novináře oddaného své profesi a svému poslání¹⁰. Hrdinové jsou v publikaci rozděleni do čtyř kategorií – hlídacích psů, svědků, žen hrdinek a umělců. Pro potřeby této práce rozebereme první tři ze zmíněných hrdinů.

McNair charakterizoval filmy s hlídacími psy jako ty, které „*se vždy zabývají setkáním mezi žurnalistikou a mocí.*“¹¹ Smyslem novinářů je především objevování a odhalování informací, které jsou drženy v tajnosti. Filmy, ve kterých hlídací pes vystupuje, jsou založeny na myšlence, že samotná informace znamená moc a zbraň. Děj takových snímků je často založen na skutečných událostech. Jako příklady role hlídacího psa uvedl McNair filmy *All the President's Men* (1976), *Good night, and Good Luck* (2005) a *The Insider* (1999). Tyto filmy popsal jako ty nejlepší, které kdy byly o žurnalistice vytvořeny, což je dáno i seriózností a použitím vhodných zdrojů. Každý z těchto filmů byl vytvořen na základě sdíleného přesvědčení, že v moderních demokraciích se vyskytuje nezávislá, odvážná, kritická a dobře zajištěná žurnalistika¹². Dalším hrdinou v žurnalistickém poli je svědek. Jeho úloha podle McNaira nespočívá pouze v tom něco vidět, ale v poskytnutí důkazu, že se něco stalo. Novináři svědčí a poskytují informace nebo důkazy, na jejichž základě veřejnost a jejich zástupci jednájí. Svědek se však díky zjištěným informacím může zapojit do různých mocenských her. Stejně jako hlídací pes, i svědek se může dostat do situací, v nichž odhalení informace ohrozí někoho

⁸ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 48.

⁹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako výpověď o profesi*. 2008, s. 55.

¹⁰ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 48.

¹¹ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 59.

¹² Ibid.

dalšího. Kromě investigativních žurnalistů zde můžeme začlenit i reportéry a například válečné korespondenty¹³. U Ehrlicha můžeme nalézt obecnou postavu oficiálního hrdiny, „respektovaného člena společnosti, jenž pracuje pro dobro společnosti.“¹⁴

3.2 Zobrazení ženy jako novinářky

Žurnalistika byla již od jejího vzniku profesí, v níž dominovali muži. Ženy měly problém získat vyšší novinářské pozice právě proto, že k vykonávání této profese bylo potřeba mít „přístup ke koridorům politické, korporátní a kulturní moci a k mocným elitám, které vykonávaly zásadní rozhodnutí,“¹⁵ což mohlo činit ženám potíže. McNair zároveň popisuje jako paradox, že ženy žurnalistky jsou přesto často líčeny jako „silné, houževnaté, asertivní, inteligentní a nezávislé“¹⁶, a to nejen v popkultuře. V posledních dekadách začaly vznikat magazíny a noviny, věnující se výhradně ženským tématům, což reflektují filmy zaměřující se na oblast lifestyle jako je například film *Ďábel nosí Pradu* (2006). I přesto, že v podobných snímcích ženy vykonávají vysoké pozice, tak jsou stále podřízeny dominantním mužům¹⁷. Podle McNaira je cílovou skupinou obsahu této oblasti „*post-feministická generace pracujících žen s penězi na utrácení, časem na hraní a sebedůvěrou k oslavě jejich ženskosti bez pocitu viny.*“¹⁸ Bednařík s Jirákem popisují, že v českých filmech a seriálech posledních dvou dekad začínající novinářky sní o investigativní práci, jelikož jsou plné naivních představ a cílevědomosti. Ty zkušenější redaktorky se pak objevují v redakci magazínu životního stylu či jako televizní reportérky, přičemž novinářství v jejich případě působí jako „*vysvětlení morální uvolněnosti, promiskuitního jednání a celkové citové okoralosti.*“¹⁹

3.3 Zobrazení novináře jako záporné postavy

Žurnalisté se ve filmech mohou chovat i jako darebáci, a to v případě, že „*nesplňují své povinnosti přiměřeně nebo neberou v úvahu funkce strážných psů a svědků, čímž manipulují s pravdou, tvoří vlastní realitu či zneužívají moc, která jim byla udělena.*“²⁰ Takové záporné postavy jsou ve filmu vykreslovány buď jako milí nebo napravení tuláci nebo v horším případě

¹³ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 75-77.

¹⁴ EHRLICH, Matthew. *Journalism in movies*. 2004, s. 8.

¹⁵ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 95.

¹⁶ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 101.

¹⁷ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 108.

¹⁸ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 111.

¹⁹ BEDNAŘÍK, Petr a Jan JIRÁK. Postava novinářky v současném českém filmu a televizním seriálu. 2011, s. 86-87.

²⁰ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 137-138.

jako ohavní slizouni²¹. Tvůrci filmů, znázorňujících darebáky, tak často činí z důvodu nespokojenosti se stavem mediálních institucí. Novináře kritizují z „*podvracení legitimní autority nebo podkopávání dobrého stavu vlády*.“²² Žurnalistické darebáky můžeme nalézt především v sektorech bulváru, denním tisku či televizi. Pro účely této práce si rozebereme tři typy darebáků podle McNaira, a to typ milého tuláka, dále typ slizouna, a na závěr typ napraveného tuláka)²³. Pro potřeby této práce také zařadíme záporné postavy podle Matthewa Ehrlicha.

V případě milého tuláka se často jedná o velmi přitažlivou, avšak nedůvěryhodnou osobu (zpravidla muže), kterého ženy milují, ale zároveň si jej nedokážou představit jako svého budoucího partnera. Jinými slovy také jako člověka, který není ideálním přítelem, ale dá se s ním v rámci možností vycházet. Charismatictí herci jako Richard Gere nebo George Clooney, ztvárňující tento charakter, stojí často naproti podobně známé herečce, která v minulosti také hrála novinářku (například Julia Robertsová či Michelle Pfeifferová). Podle McNaira tato spojení vyvolávají v divácích pobavení, ale zároveň udržují určitou míru sexuálního napětí, jelikož spolu dvě osoby opačného pohlaví bojují.²⁴ Postava milého tuláka stojí často na prahu novinářské etiky. McNair uvedl příkladem postavu Waltera Burnse z *His Girl Friday* (1940), který je „*nenáviděn svými populistickými zpravodajskými hodnotami a nemilosrdnými cíli, ale zároveň milován pro moudré tlachání a soupeření o srdce novinářky Hildy*.“²⁵ Ehrlich popisuje, že se v americké popkultuře můžeme setkat i s typem novináře odpadlíka. Jedná se o osobu, jež nepředpokládá možnost zlepšení společnosti a rezignuje na svůj post s přesvědčením, že jsou všechny vládní instituce zkorumpované²⁶. Novinář odpadlík ignoruje úmluvu a povinnosti a odmítá jakékoli schválené zákony. V nejhorším případě zobrazení novináře ve filmech se můžeme setkat s typem slizouna, který „*ztělesňuje bez omluv nebo váhání to nejhorší z toho, čeho může žurnalistika v tržně mediální kultuře dosáhnout*.“²⁷ Takový darebák představuje hrozbu, jelikož jedná pouze za účelem vlastního zisku a využívá lidí či možností kolem sebe ve vlastní prospěch. *Oficiální darebák se vysmívá posvátným svazkům manželství a rodiny a představuje oficiální nemorálnost a podřízenost*.²⁸ Posledním typem je napravený tulák, který dochází k sebereflexi a přehodnocování svého

²¹ Pro účely této práce jsme změnilí doslovný překlad z anglického „reptile“ a nahradili jej slovem slizoun.

²² Ibid.

²³ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 139.

²⁴ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 139-157.

²⁵ Ibid.

²⁶ EHRLICH, Matthew. *Journalism in movies*. 2004, s. 8-9.

²⁷ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 139-157.

²⁸ EHRLICH, Matthew. *Journalism in movies*. 2004, s. 8-9.

života. Protagonista si, často až ke konci děje, uvědomuje vlastní chyby a lituje svých činů. Napravený tulák k tomuto zjištění dochází například následkem prozrazení či proto, že už nemůže sám se sebou žít²⁹.

3.4 Problematika filmových postav

Foster zmiňuje, že je nutno rozlišit protagonistu a hrdinu, jelikož tyto dva pojmy jsou často zaměňovány. „*Ne všechny filmy mají hrdinu, ale skoro ve všech najdeme protagonistu.*“³⁰ Zatímco hrdina disponuje především souborem kladných vlastností, u protagonisty pozitivní chování není vždy podmínkou³¹. Pro potřeby naší analýzy jsme rovněž rozdělili postavy na protagonisty, jenž mají ve filmech či seriálech hlavní úlohu, a antagonisty fungující jako vedlejší postavy. Antagonisté se mohou na ději významně podílet, avšak často plní úlohu například rádce nebo jsou tzv. merkuciovskými postavami, což znamená, že nejsou v seriálu ústředními, ale mají velký podíl na zápletce děje a na konci zmizí nebo zemřou³².

²⁹ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 139-157.

³⁰ FOSTER, Thomas C. *Jak číst film: cinefilův průvodce po světě pohyblivých obrázků*. 2017, s. 157.

³¹ Ibid.

³² ARONSON, Linda. *Scénář pro 21. století*. 2014, s. 65-70.

4 Metodika

4.1 Kvalitativní obsahová analýza

Podle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy se jedná o analýzu obsahující „*metody a pravidla pro stanovení tematiky dokumentu, případně časového a prostorového hlediska, čtenářského určení a formy dokumentu.*“³³ Metodickými kroky užitými v obsahové analýze jsou výběr dokumentu, poté dekompozice obsahu, jehož cílem je odlišit jej od jiných dokumentů, následuje věcné pořádání textu dokumentu, a nakonec interpretace významů³⁴.

Samotná obsahová analýza může být jak kvantitativní, tak i kvalitativní. V případě kvalitativní metody se jedná především o autorský rozbor jednotlivých vlastností, vztahů a přístupů u zkoumaných objektů. Pro kvalitativní analýzu je typické, že můžeme nalézt více než jeden správný postupů a výsledek a „*je zde pluralita přístupů a analytických postupů.*“³⁵ Metoda obsahové analýzy je pro náš výzkum potřebná především pro schopnost oddělit důležité informace od těch nepodstatných. Pomůže nám tak oddělit samotnou profesi a postavu novináře od vnějších, nesouvisejících vlivů, postav či faktorů.

4.2 Komparace a postup práce

Metoda **komparace** patří mezi základní metody ve vědě³⁶. Základem této metody je nalezení shodných, podobných nebo rozdílných a navzájem si odporujících vlastností mezi jevy s tím, že musí být předem vymezen „*objekt a cíl a dále předem stanovená kritéria komparace zkoumaných objektů.*“³⁷ Sedláková popisuje tři základní kroky pro přípravu komparativní metody. Prvním je „*vymezení objektu komparace a časového období zkoumání,*“³⁸ druhým „*stanovení cíle komparace včetně rozhodnutí o volbě synchronního či diachronního přístupu*“³⁹ a třetím „*určení kritérií komparace (stanovení proměnných a sledovaných vztahů mezi nimi).*“⁴⁰ Podle Říchové se synchronní přístup využívá pro výzkum

³³ BALÍKOVÁ, Marie. *Obsahová analýza* [online]. 2003- [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001586&local_base=KTD.

³⁴ OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. 2019, s. 47-48.

³⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 329.

³⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 386.

³⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 25.

³⁸ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 389.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Ibid.

„určitých fenoménů ve stejné době, avšak v různých teritoriích“⁴¹ a diachronní přístup jako ten, který „umožňuje zabývat se vývojem konkrétního jevu v delším časovém úseku či určitého jevu.“⁴²

Při našem výzkumu se nejprve zaměříme na výběr seriálů z určitého období, v nichž figuruje alespoň jeden novinář a je zřetelně viditelná jeho pracovní činnost. Hlavními kritérii při výběru vzorku pro nás jsou: časové období 2015-2019, žánrová odlišnost vzorků, výskyt alespoň tří postav z mediálního prostředí. Po shlédnutí seriálů si vybereme postavy z mediálního prostředí, jimiž se v rámci seriálů a pomocí diachronního přístupu budeme zabývat. K co nejpřesnější analýze transformujeme vybrané dialogy do textové podoby. Tímto způsobem se pokusíme co nejdetailněji porozumět postavám a omezit možnost přehlédnutí důležitých replik, v nichž je viditelné jednání protagonistů. Následně budeme pozorovat jednotlivé postavy a pokusíme se popsat jejich pracovní pozice, přístup k práci, komunikaci s ostatními členy mediálního domu. Také je zhodnotíme na základě jednání v určitých situacích, což doložíme příslušnými replikami. Po popisu osob podle jejich vlastností srovnáme zjištěné informace s typologií postav hrdiny či darebáka dle McNaira. Při práci se zároveň pokusíme přihlídnout na žánrové zakotvení analyzovaných seriálů a vliv žánru na chování některých postav v seriálech.

⁴¹ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. 2012, s. 21.

⁴² Ibid.

5 Filmové žánry

Ve světovém filmu můžeme nalézt postavu novináře v mnoha různorodých snímcích. *Film můžeme řadit podle tématu (western, válečný film), způsobu vyprávění (film noir, kde je postava muže potlačena či dokonce zničena svůdnou femme fatale), publika (ženský film či film pro mladistvé), výrobním kontextu (nezávislý film, komerční film, autorský film) nebo přítomnosti estetických detailů (Francouzská nová vlna⁴³, Dogma 95).* ⁴⁴Snímky analyzované v této práci začleníme do několika různých kategorií podle tématu. Kromě jednoho společného žánru – seriálu novináři vystupují v různých typech dramát či komedií, ale také v thrillerech nebo kriminálních filmech. Tyto žánry se velmi často navzájem prolínají. Právě z vybraných žánrů je možné předpokládat nejen hlavní dějovou linku, ale také jednotlivé charakteristiky či možné následující jednání a chování vyskytujících se postav. Žánr lze pojmout několika způsoby. Jedním ze způsobů nahlížení je „*pojetí žánru jako jakéhosi pojmového schématu, jako určitého kódu mezi autorem či divákem, či určitým předběžně známým uspořádáním.*“⁴⁵

5.1 Drama

Novotný popisuje, že „*dramata se odehrávají v oblasti citové, v oblasti politické, v oblasti zákona, v oblasti psychologické a v mnoha dalších oblastech.*“⁴⁶ Pro účely této práce se zaměříme na drama společenské, politické a kriminální.

Novotný popisuje, že u společenského dramatu bývá na počátku často milostný příběh. Děj se navíc zkomplikuje vydíráním či příchodem třetí, negativní postavy. Podobně tomu je u politického dramatu, ve kterém se může jednat jak „*o rekonstrukci historických skutečností*“⁴⁷ tak o „*příběh, vycházející z reality světa, v němž žijeme.*“⁴⁸ Pravidlem bývá, že v pozadí či popředí figuruje mocná a vlivná skupina, která má hlavního hrdinu a znesnadňuje mu přístup k podstatným informacím. Hrdinové politického dramatu nesouhlasí s podřizováním se mocnostem. Tyto osoby samostatně bojují proti moci a na konci buď prohrají nebo zvítězí⁴⁹. U kriminálního dramatu často dochází k vraždám, loupežím a dalším

⁴³ Jedná se o skupinu francouzských filmových režisérů činnou v 50.–60. letech dvacátého století. V jejich tvorbě se často vyskytovaly experimenty s editací, neobvyklý střih či dlouhé záběry.

⁴⁴ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 29.

⁴⁵ ŠLERKA, Josef. Žánr jako řečová hra. 2004, s. 41

⁴⁶ NOVOTNÝ, David Jan. Chcete psát scénář? [Díl] 1, Základy dramaturgie: [Díl] 2, Žánry v hraném filmu. 2000, s. 107.

⁴⁷ NOVOTNÝ, David Jan. Chcete psát scénář? [Díl] 1, Základy dramaturgie: [Díl] 2, Žánry v hraném filmu. 2000, s. 108-109.

⁴⁸ NOVOTNÝ, David Jan. Chcete psát scénář? [Díl] 1, Základy dramaturgie: [Díl] 2, Žánry v hraném filmu. 2000, s. 108-109.

⁴⁹ Ibid.

kriminálním činům z politických důvodů. Kriminální drama je podobné dramatu detektivnímu s tím rozdílem, že u detektivního dramatu ví obvykle divák méně než vyšetřující. V případě kriminálního dramatu ví naopak divák o vyšetřujícím činu mnohdy více než samotný vyšetřovatel. Často tedy sledujeme najednou jak zametání stop ze strany vraha či lupiče, tak i snahu o odhalování ze stran vyšetřovatele či novináře⁵⁰. Podle McNaira dramata mohou obsahovat i humor. Ten je ale vedlejší vůči hlavním tématům, jež jsou samy o sobě závažné a jen zřídka zábavné⁵¹.

5.2 Thriller

Všímáme si, že pro žánr thriller je typické, že divák sám vidí vymyšlení a následné provedení plánu zločinu, úmysly vrahů či jiných zločinců, případně znemožnění jejich plánu.⁵² Podle Bergana jsou pro thriller typické osoby, které se ocitnou v ohrožení, z něhož se musí osvobodit⁵³. McNair staví postavy žurnalistů do rolí detektivů, kteří se pokoušejí vyřešit záhady či bojovat proti nespravedlnosti⁵⁴. Novotný nazývá thriller „*odručou kriminálního dramatu*“, s tím rozdílem, že „*thriller bývá daleko akčnější, plný, někdy až přeplněný zvraty, honičkami a rvačkami, přestřelkami hektolitry prolité krve, hromadami mrtvol a bizarními darebáky*.“⁵⁵ To však nemusí být podmínkou, jelikož nalezneme příběhy, které i přesto, že jsou akční, neobsahují přílišné násilí, často jsou však hrdinové v těchto filmech nuceni čelit vydírání, vyhrožování a jiným psychickým nátlakům.

5.3 Komédie

Hlavním cílem u komediálních filmů je vyvolat smích obecenstva, a to pomocí „*specifických prostředků – vizuálních a auditivních, včetně jejich vzájemné souhry či nesouladu*.“⁵⁶ Mezi vizuální prostředky patří například vzhledová nedokonalost či tělesná vada, jež je divákovi nápadně prezentována. Mezi auditivní patří například neobvyklý přízvuk či vada řeči protagonisty či antagonisty. Od nástupu zvuku ve filmu je žánr komedie stojící na vtipných průpovídkách. Rovněž jsou časté ztřeštěné komedie, pro něž je typický neuctivý

⁵⁰ NOVOTNÝ, David Jan. Chcete psát scénář? [Díl] 1, Základy dramaturgie: [Díl] 2, Žánry v hraném filmu. 2000, s. 111-113.

⁵¹ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 32.

⁵² BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. 2011, s. 428

⁵³ BERGAN, Ronald. *Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]*. 2008, s. 167.

⁵⁴ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 35.

⁵⁵ NOVOTNÝ, David Jan. Chcete psát scénář? [Díl] 1, Základy dramaturgie: [Díl] 2, Žánry v hraném filmu. 2000, s. 114.

⁵⁶ HUDEC, Zdeněk. *Český hraný film 1898-1930*. 2005, s. 23.

humor, rychlý dějový spád a podivínské postavy⁵⁷. Podle McNaira je v hollywoodském filmu novinář nejčastěji ztvárněn právě v romantických komediích. Například film *Nevěsta na útěku* (1990) se podle něj „*vážně zajímá o etiku dotěrného, lidského zájmu žurnalistiky, který je významný v mnoha zpravodajských médiích dnešní doby.*“⁵⁸ V jiném, už ne tolik romanticky zaměřeném, filmu s názvem *Božský Bruce* (2003), si McNair všimá potřeby lokální žurnalistiky. Komedii můžeme dělit do podkategorií podle typu humoru, povahy zápletky a podle typologie postav, do které patří rodinné, teenagerské nebo mafiánské komedie.⁵⁹

5.4 Satira

Ronald Bergan popisuje, že se první satiry točily souběžně s hollywoodskými romantickými komediemi⁶⁰. Ehrlich to dokládá na příkladu filmu *His Girl Friday* (1940), v němž můžeme pozorovat, že v satirickém filmu je zábava rozšířena o romanci a pohled na rovnost obou pohlaví⁶¹. Podle McNaira stojí satira mezi komedií a dramatem. Nalezneme v ní prvky ironického humoru a nadsázky za účelem kritiky či komentování jednotlivců, institucí či sociálních trendů. Humor použitý v satire bývá často černý, sarkastický a břitký a v samotném ději není vždy jisté šťastné vyvrcholení. Samotný děj je absurdní, avšak ne natolik, aby byl pro diváky neuvěřitelný. Jako příklad Brian McNair uvádí například film *To Die For* (1995), kde je hlavní hrdinkou kariéristka, která se při honbě za úspěchem nezdráhá ničeho, zahrnující plánování vraždy svého muže pro povýšení na televizní moderátorku. Vize tohoto filmu může být vnímána buď jako předvedení stereotypu mladé ženy, která vypočítavě využívá místo svých schopností své tělo nebo jako „*obžaloba sebestředné nemorálnosti novinářské profese.*“⁶²

⁵⁷ BERGAN, Ronald. *Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]*. 2008, s. 124-125.

⁵⁸ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 32.

⁵⁹ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. 2009, s. 72-73.

⁶⁰ BERGAN, Ronald. *Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]*. 2008, s. 129.

⁶¹ EHRLICH, Matthew. *Journalism in movies*. 2004, s. 54.

⁶² MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 34-35.

6 Novináři v oblasti investigativní žurnalistiky – Mamon

Jedná se o šestidílný televizní krimi seriál produkován společností HBO. Původní předloha vznikla v Norsku v roce 2014, odkud se následně dočkala zpracování v několika evropských zemích, mimo jiné např. ve Velké Británii či v Polsku pod názvem *Pakt* (2015-2016). U nás tvůrci uvedli seriál v roce 2015. Scénář napsali Štefan Titka, Iva Klestilová, Ondřej Provasník a Hynek Trojáněk. Režisérem českého zpracování je Vladimír Michálek, jenž se dále podílel na filmech *Zapomenuté světlo* (1996), *Je třeba zabít Sekala* (1998) a *Babí léto* (2001). Ze seriálů režíroval kromě *Mamonu* například díla *Záchranáři* (2003) a *Dáma a král* (2017-2019). Vladimír Michálek získal se snímkem *Mamon* ocenění Český lev za nejlepší dramatický televizní seriál. V hlavních novinářských rolích, jimiž se budeme v analýze zabývat, účinkuje Matěj Hádek v roli Petra Vlčka, Pavlína Štorková za postavu Marie Králové a Dušan Sitek zastupující postavu Maxe⁶³.

6.1 Postava Petra Vlčka⁶⁴

Protagonista pracuje v deníku Kontext jako investigativní novinář. Mezi svými kolegy je považován za zodpovědného, pracovitého a snaživého člena investigativního týmu. Na Petrovi můžeme zaznamenat, že svou profesi nekoná za účelem výdělků, ale především pro blaho společnosti. Podle majetku žije, stejně jako Marie nebo Max, skromným životem. Nedisponuje žádným cenným majetkem a příliš nedbá o svůj zevnějšek. Je natolik zahlcen vyšetřovaným případem, že nedokáže myslet na vlastní problémy či životní potřeby. Na každém případě tvrdě a dlouhodobě pracuje a nebojí se výzev, které ho při pátrání doprovázejí. Svě práci Petr věnuje veškerý svůj volný čas a z touhy pro spravedlnost pracuje na případu na úkor své rodiny. Již v prvním díle seriálu jsme svědky jeho osobního dilematu, a to, zda veřejně odhalí korupci ve firmě, kterou řídí jeho rodinný příslušník. V následující ukázce pozorujeme, že po další zjištěné informaci pochybuje o zveřejnění zprávy i šéfredaktor Max, jenž Petra upozorňuje na novinářskou etiku a možnost odnětí svobody Petrova bratra.

Ukázka č. 1.⁶⁵

1. epizoda 15:50-16:30

Petr: (zvoní mu telefon) „Sofie. Poslala mi výpisy z účtů, konkrétní částky. Platby šly z několika firem, zahraničních. Všechny vedou k Danielovi.“

Max: „Může jít do kriminálu, to víš?“

⁶³ V seriálu pro nás není zřetelné a dohledatelné příjmení postavy.

⁶⁴ Dále Petra.

⁶⁵ *Mamon*, epizoda 1, Oběť. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 25. října 2015.

Petr: „Proč mi to říkáš?“

Max: „To chceš, abych to spustil? Ty, kterej v jednom kuse mluvíš o novinářský etice? Já ti jenom říkám, aby sis to dobře rozmyslel, jestli se chceš podepsat pod rozsudek vlastního bráchy. To je celý. Víš dobře, že je to střet zájmů jako prase.“

Nastává tak situace, v níž je novinář zodpovědný jak své profesi, tak i osudu svého blízkého, přičemž požadavky obou stran se vzájemně neslučují a dochází tak ke střetu zájmů. Tento jev můžeme naleznout jak v politické, tak i žurnalistické sféře⁶⁶. Petr přesto trvá na vydání zjištěných informací a svědomitě zastává funkci hlídačského psa, a přitom dodržuje etický kodex Syndikátu novinářů ČR, v němž jeden z bodů zní „*respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu, i přes překážky*“⁶⁷. V jednání Petra Vlčka si můžeme povšimnout zodpovědnosti a záměru reflektovat informace i s možnými negativními následky. Ačkoli Petr zveřejní vážná obvinění svého bratra, nepřizná se ke svému autorství, čímž takticky odkloňuje zájem ostatních médií o rodinnou spojitost s udáním bratra.

Petr po smrti svého bratra zdánlivě straní investigativní činnosti a tváří se, že ho kauzy již nezajímají, jelikož stále truchlí. Tímto jednáním spadá do kategorie apatického, neutrálního protagonisty a působí, že je spokojen s průměrnou funkcí v deníku. Klame šéfredaktora a zároveň ve volném čase stále hledá indicie k případu a pokouší se zjistit, proč se jeho bratr, jeho následovníci a kolegové rituálně zabíjejí. Ve svém pátrání trpělivě setrvává a ve svém bytě uchovává nástěnku se stopami v případě Central Energy. Při svém pátrání činí rozhovory s vlivnými osobami, napojenými na zesnulé a nevyhýbá se nepříjemným a troufalým otázkám. Jelikož se jedná o respektovaného novináře, lidé, kterých se dotazuje, reagují na jeho dotazy poměrně vstřícně, zvou ho na kávu a věnují mu dostatek volného času.

Podle McNairovy typologie Petr primárně působí jako hlídač pes demokracie. Sekundárně však také figuruje jako svědek, jelikož v jeho přítomnosti dochází ke třem sebevraždám a vraždě. Petrovo svědectví je navíc unikátní, jelikož oběti Petrovi vždy těsně před smrtí poskytnou indicie k řešení problému. Pro zjišťování událostí a shromažďování důkazů Vlček spolupracuje s neznámými zdroji, podobně jako novinář Robert Woodward ve filmu *Všichni prezidentovi muži* (1976). Oba protagonisté si ověřují veškeré dodané informace ještě před zveřejněním, rovněž také usilují o bližší poznání svých zdrojů sjednáním schůzek, dopisy či telefonními hovory. U Petra vnímáme využívání anonymních zdrojů již od počátku seriálu. Petr vytrvale čeká na možnost schůzky či prozrazení identity až do odmlčení

⁶⁶ POSPÍŠIL, Jan a Lucie Sára ZÁVODNÁ. *Mediální výchova: metodika*. 2010, s. 77.

⁶⁷ Etický kodex. Dostupné z: <https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/kodex/>.

zdroje. Jelikož se Petr stává díky kauze veřejně známou osobností, kontaktují ho i další zdroje, které se rovněž pokoušejí zůstat v anonymitě.

V seriálu *Mamon* můžeme pozorovat důležitost udržování mezilidských vztahů v novinářské profesi. Petrovi pomáhá jeho přítelkyně Stella Němečková⁶⁸, pracující u kriminální policie, mající přístup k policejním dokumentům a databázím. Stella má navíc o situaci kolem Central Energy přehled, jelikož se jí ve vlastním pracovním životě zabývá. Navíc disponuje technickými dovednostmi a dokáže zjistit původ zdroje pouze s pomocí počítače. Rovněž je Petrovi nápomocná při zjišťování majitelů státních poznávacích značek či při zkoumání identit osob na nalezených fotografiích. Petr svou přítelkyni v tomto ohledu často využívá a nachází nové stopy mnohem dříve, než kdyby na ně musel přijít sám, a také dříve než policie. Všimáme si, že Petr se v průběhu seriálu příliš nestará o kvalitu svého vztahu. Zřídka nalezneme jakýkoli náznak lásky mezi těmito osobami, jelikož působí spíše jako spolupracovníci než partneři. Na následující ukázce pozorujeme komunikaci mezi Petrem a Stellou poté, co společně získali další stopu ve vyšetřování.

Ukázka č. 2⁶⁹

3. epizoda 10:40-12:10

Stella: „Já prostě nebudu dělat všechno, na co si vzpomeneš. Vůbec bych ti neměla pomáhat. Uvědomuješ si vůbec, do jaký situace mě tohle všechno staví?“

Petr: „Já ale nikoho jiného nemám.“

Stella: „Tys mi to video poslal schválně.“

Petr: „Co?“

Stella: „Tys chtěl, abych to viděla a řekla ti, co vím já.“

Petr: „Nech toho.“

Stella: „Znám tě, Petře.“

V průběhu vyšetřování s Petrem zjišťujeme, že Stella využívá počítačové programy a vládní dokumenty ke zprostředkování potřebných údajů novináři Petrovi. Dle ukázky Stella přesto nesouhlasí s pomocí svému příteli, jelikož mu podává interní informace z kriminálního oddělení, v němž pracuje. Stella předpokládá, že by o stopách zjištěných Petrem měla informovat kriminální policii, přesto však podléhá Petrovi, a rozhodne se mu dále pomáhat a zatajit nové informace polici. Petr naléhá a pokouší se manipulovat například výrokem, že nikoho jiného nemá. V této situaci se nám protagonista jeví jako postava „milého tuláka“⁷⁰, jelikož s některými jeho postupy nesouhlasíme – konkrétně s využíváním ostatních osob,

⁶⁸ Dále jen Stella.

⁶⁹ *Mamon*, epizoda 3, Oheň. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 1. listopadu 2015.

⁷⁰ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 139-157.

ale zároveň je nám sympatický svou snahou o zjištění důležitých informací všemi dostupnými prostředky. Protagonistu bychom mohli zařadit do více kategorií v McNairově typologii. Podle následující ukázky se nám jeví jako osoba znevažující postavení policie, čímž se vyrovnává postavě odpadlíka popsané Ehrlichem⁷¹. Sám protagonista nesouhlasí s výkonem práce policie, přesto však má naději na vyřešení případu důvěrou v sebe samotného.

Ukázka č. 3⁷²

3. epizoda 18:50-20:04

Petr: „Dal bych si kafe, jestli se ptáte.“

Vyšetřovatel: „Myslíte si, že jste v pozici, kdy můžete žertovat?“

Petr: „Myslím, že jsem v pozici, v který už jsem byl. Vše jsem vám řekl. Udělali jste vůbec nějaký pokrok s Central Energy? Dal jsem vám důkazy o korupci a vy nejste schopní se za půl roku pohnout z místa.“

Vyšetřovatel: „Víte něco nového?“

Petr: „To je vaše práce, ne moje.“

Podle ukázky si můžeme všimnout Petrova smyslu pro humor, který dává najevo v obtížných situacích jako je výslech na policejní stanici⁷³. Petr znevažuje funkce policie, přičemž odmítá přinést informace, které sám zjistil. Ačkoli se nám podle předchozích ukázek Petr jeví jako spíše negativní postava, postupně zjišťujeme, že spíše kombinuje několik charakteristik. Zatímco neustále pracuje na zjišťování dalších informací skrze dotazování nejbližších osob obětí, dochází k několika střetům, v nichž se projevuje jeho odvaha a vytrvalost. Například při účasti na firemním večeru, něhož se účastní osoby zodpovědné za sebevraždy obou ředitelů, vchází na pódium, a skrze náznaky v proslovu se pokouší vyprovokovat tajný zdroj. Ačkoli se přihlížejícím osobám v seriálu tato praktika zdá nestandardní, Petr si usnadňuje komunikaci se zdrojem.

Po smrti přítelkyně Stelly se z Petra navíc stává osoba toužící po pomstě. Podle chování se však nejedná o osobu s násilnickými sklony, ale spíše o osobu, jejíž pozornost se, po dokončení aktuálního případu, přesune k případu vedoucímu ke spravedlivému usvědčení osoby, která mu způsobila újmu. Na následující ukázce pozorujeme rozhovor mezi státní zástupkyní Skálovou a Petrem po smrti Stelly. Zatímco Petr našel mrtvou Stellu těsně před příchodem policie, státní zástupkyně se dozvídá situaci těsně po něm.

⁷¹ EHRLICH, Matthew. *Journalism in movies*. 2004, s. 8-9.

⁷² *Mamon*, epizoda 3, Oheň. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 1. listopadu 2015.

Ukázka č. 4⁷⁴

6. epizoda 3:00-3:28

Skálová jde do auta. V něm čeká Petr.

Petr: „Já to nebyl! Dopředu se dívejte. Udělali to stejný lidi, kterým pomáháte.“

Skálová: „Nevím, o čem to mluvíte.“ (otočí se na něj)

Petr: „Dopředu! Máte Stellu na svědomí. Slibuju, že za to ještě zaplatíte, paní státní zástupkyně.“

Skálová: „Měl byste se vzdát, nic na vás nemají, a kdyby jo, tak vám můžu pomoci. (Petr uteče)

Podle ukázky Petr obviňuje státní zástupkyni z podílu na vraždě Stelly a slibuje pomstu. Skálová se snaží Petra uklidnit, neboť si je vědoma své viny na smrti oběti. Zároveň se obává dalších činů ze strany Petra, jelikož tuší o jeho schopnostech a vlivu v deníku Kontext. Skálová se pokouší usmířit si Petra i po vyřešení případu tím, že mu nabízí policejní dokumenty, na což Petr reaguje suše s tím, že na ni nezapomněl a aktuálně ji pouze šetří. Po shlédnutí celého seriálu můžeme zařadit Petra mezi hrdiny. Skrže investigativní práci, při níž využíval všechny dostupné zdroje a veškerý čas se pokoušel získávat další stopy ve vyšetřování, případně se pokoušel pomoci své rodině, která byla případem zasažena. Podle typologie McNaira bychom ho zařadili nejen do pozice hlídacího psa, jelikož shromažďoval důkazy k případu a snažil se o zveřejňování pouze pravdivých a relevantních faktů, ale také do pozice svědka. Petr přihlíží třem sebevraždám a jedné vraždě osob figurujících v kauze, čímž se pro policii stává podezřelým. Zpočátku mu pozice svědka pomáhá ke zveřejňování exkluzivních informací, ale později je Petr vystaven tlaku policie, a proto je nucen čelit výslechům a následně je poslán do vazby.

6.2 Postava Marie Králové⁷⁵

V médiích můžeme narazit na postavy, které, ač působí zprvu ambiciózně, jsou ve své profesi poměrně neobratné. Právě takto můžeme popsat postavu Marie, která je jedinou ženou v investigativním týmu deníku Kontext. Marie je snaživá, aktivní, ale zároveň pro ostatní nevýrazná a málo efektivní v pracovním prostředí, o čemž je přesvědčen především šéfredaktor Max⁷⁶. Soudě podle její komunikace se spolupracovníky i lidmi, se kterými vykonává rozhovory, si všímáme dravosti a potřeby získat informace za každou cenu. Marie považuje každou zjištěnou informaci za legitimní, aniž by ji více ověřovala. Snaží se nacházet senzace a za svými zjištěními si stojí i přesto, že je nijak neověřuje. Všímáme si také její neschopnosti podřídit se autoritám. Maxovi nejprve své články předkládá ke kontrole, ale ve chvíli, kdy zjistí,

⁷⁴ *Mamon*, epizoda 6, Pakt. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 22. listopadu 2015.

⁷⁵ Dále Marie.

⁷⁶ Viz ukázka č. 6 a ukázka č. 12.

že Max nesouhlasí s tématy jejích článků, předává je rovnou vydavateli, čímž snižuje autoritu šéfredaktora.

Ukázka č. 5⁷⁷

2. epizoda 41:42-42:44

Marie: „Je to článek o propojení Aleše Tomana se současným ministrem financí.“

Vydavatel: „Horváthem? Vypadá to solidně.“

Marie: „Mám to přímo od Šrámka. Horváth byl dokonce Tomanovi za svědka na jeho svatbě.“

Vydavatel: „Max to neotiskne. A tys sem přišla za jeho zády a myslíš si, že bych to protlačil já. Pamatuji si tě, když jsi sem přišla jako elévka.“

Marie: „No tak to je dávno.“

Vydavatel: „No to vím. V tomhle s Maxem souhlasím, na článek to nestačí.“ (vrátí jí článek)

Marie: „Dík.“ (odchází)

Vydavatel: „Marie? Teď s ním souhlasím. Ale je dobře, že jsi přišla.“

Podle uvedeného textu je nám zjevné, že vydavatel tuší o plánu Marie prosadit zprávu i přes předchozí neúspěch, a také předpokládá, že Marie není spokojena s Maxovým rozhodnutím. Přesto, že vydavatel souhlasí s Maxovým verdiktem, dává najevo Marii, že je rád, že za ním přišla, čímž jí pobízí k jakémukoli dalšímu příchodu ohledně vydání článků. Marie ve svých článcích často čerpá pouze z výroků jednoho zdroje, aniž by informaci dále ověřovala a zjišťovala její relevantnost ve vztahu k aktuální kauze. V případě této ukázky se jedná pouze o informaci o přátelství ministra s ředitelem, což nemusí vést nutně ke spojitosti s případem. Marie přináší vydavateli další náměty na články a opakovaně tak narušuje důvěru šéfredaktora. Pro vysokou čtenost článků, které však nejsou založeny na pravdě, se Marie stává editorkou a vyrovnává se tak profesně Maxovi. Mezi ostatními redaktory deníku není příliš populární, takže spolupracovníci reagují skepticky, jelikož si neumějí představit Marii na vysoké funkci. Kolem kauzy Central Energy se Marie nesnaží prostoupit hlouběji do tématu, ale pracuje pouze s povrchními informacemi, které náhodně získává. Při studování materiálů v protikorupčním archivu jí například nepřijde podezřelé, že při první návštěvě nenalezne žádné důležité dokumenty, ale hned při další návštěvě v blízké době nalezne mezinárodní obchodní smlouvu, jež je neověřitelná. V následujícím textu si můžeme všimnout rozepře mezi Marií a šéfredaktorem Maxem. Marie se snaží vzdorovat šéfredaktorovi i přes jeho mnohaleté zkušenosti.

⁷⁷ *Mamon*, epizoda 2, Abrahám. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 25. října 2015.

Ukázka č. 6⁷⁸

3.epizoda 36:20-38:13

Max: „To je hovadina.“

Marie: „To nemůžeš vědět.“

Max: „Jednu věc vím jistě, lidi jako Horváth nebo Zpěváček nejsou blbí. Proč by podepisovali smlouvu o vzájemný spolupráci? Nedává to smysl.“

Marie: „Protože jde o velký prachy, Maxi. Co po mně ještě chceš? Prolézám archivy, chodím na každou blbou tiskovku, jen, abych z někoho něco dostala!“

Max: „Chceš vědět, co chci?“

Marie: „Jo.“

Max: „Chci, aby ses konečně do prdele začala chovat jako profesionálka. A ne podělanej amatér. To ti tady mám vysvětlovat, jak se dělá novinářina? Že nemůžeš otisknout všechno, co ti přijde pod ruku.“

Marie: „To přece vůbec nechci!“

Max: „Víš, co by tenhle cár papíru vůbec znamenal? Že Horváth byl domluvenej s Tomanem a Zpěvákem, že to stát přiklepne Energy Star. A že byli dopředu domluveni i na tom, kolik za ten humbuk dostanou.“

Marie: „Netušili, že to na ně někdo vytáhne. Měli dobrej důvod si to myslet, podle toho štemplu to vypadá, že ta smlouva je podepsaná v Curychu. Měli to prostě jako pojistku.“

Max: „Ověřila jsi, jestli tam ta smlouva opravdu byla?“

Marie: „Zatím ne, ale...“

Max: „Vypadni, Marie. No tak vypadni!“

Přesto, že jsou Max i Petr přesvědčeni, že se jedná o padělek, Marie článek vydává, za což je následně obviněna ministrem z křivé výpovědi. Přesto se však brání a stojí si za svým odhalením. V následující ukázce sledujeme urputnost Marie při tiskové konferenci. Mariiným cílem je donutit ministra Horvátha k přiznání se k privatizaci Energy Star. Zatímco se Horváth snaží bránit, Marie stále naléhá pomocí zavádějících otázek.

Ukázka č. 7⁷⁹

3. epizoda 15:10-16:00

Ministr má proslov na tiskové konferenci, při které je přítomna Marie, a odmítá pravdivost smlouvy.

Horváth: „Zásadně odmítám všechna nařčení deníku Kontext o mém údajném zapojení v nějaké pochybné smlouvě mezi mnou, panem Tomanem a panem Zpěvákem. Nezakládají se na pravdě.“

Marie: „Ale s Alešem Tomanem jste se znal.“

Tiskový mluvčí: „Řeklo se žádné otázky.“

Horváth: „Ano, s Alešem Tomanem jsem se znal. Ale to jsem nikdy nepopíral.“

Marie: „Nepřišlo vám to důležité?“

Tiskový Mluvčí: „Slečno Králová!“

Horváth: „Mám spoustu přátel, o kterých nemám potřebu všem vykládat.“

⁷⁸ *Mamon*, epizoda 3, Oheň. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 1. listopadu 2015.

⁷⁹ *Ibid.*

Marie: „Ovšem, ale podle té smlouvy jste byli domluveni, že privatizaci Central Energy dáte Energy Star.“

Horváth: „Žádná smlouva neexistuje, je to podvrh!“

I přes informace podané na tiskové konferenci Marie stále trvá na svém zjištění a je přesvědčena o pravdivosti dokumentu, což ministra nutí k řešení tohoto sporu skrze soudní řízení. Práce Marie se tímto neslučuje s posláním investigativní žurnalistiky, pro kterou je typická spíše hloubavá, vyčerpávající a časově náročná práce spojená s ověřováním zjištěných informací. Podle pozorování zjišťujeme, že se Marie zabývá jednoduše zjištěnými informacemi a nesnaží se nacházet skryté skutečnosti typické pro složité případy, kterým je kauza v Central Energy. V posledním dílu seriálu Marie nalezne skrytý úkryt Petra, jenž dostal od vydavatele výpověď z důvodu podezření z vraždy. Následující ukázka dokládá její komunikaci s Maxem a Petrem po odhalení.

Ukázka č. 8⁸⁰

6.epizoda 14:05-16:40

Marie: „Co se tady děje? Co má tohle znamenat?“

Max: „Nic, po čem by ti něco bylo. Co si myslíš, že děláš?“

Marie: (bere do ruky telefon) „Ostraha? Budu potřebovat vaši pomoc.“

Petr: „Dej sem ten telefon.“ (sebere jí ho)

Marie: „Vrať mi to!“

Petr: „Furt ti to nedochází? Hrajou si s tebou. Děláš přesně to, co po tobě chtějí.“

Marie: „O čem to mluvíš?“

Petr: „Stella je mrtvá. Využili tě, hodili ti kost a ty jsi přiběhla.“

Max: „Jestli je to Kopriva, má hotovo. Všichni z paktu jsou mrtvý.“

Marie: „Všichni ne. Hned přijdu. Tohle mám od Stelly. Doporučující dopis z univerzity. Díky němu dostal tvůj brácha stipendium.“

Petr: „No a?“

Marie: „Dívej se na ten podpis.“

Marie se dle ukázky chystá plnit příkazy vydavatele, a udat tak Petra za jeho zakázanou přítomnost v redakci. Petr jí sděluje, že smlouva byla podvodně dána do archivu, aby ji Marie či jiný novinář našel, a zpomalil tak proces odhalování zločinu v redakci. Marie se po výrocích Petra a Maxe rozhodne přinést exkluzivní informaci, v níž identifikuje třetí osobu, čímž pomůže Petrovi a Maxovi ve vyšetřování. Nakonec Marie „činí pokání“ a lituje chyby, kterou udělala. Marie tak vykazuje na konci stejné chování jako postava napraveného tuláka v McNairově typologii. Tyto postavy jsou typické uvědoměním si vlastní chyby a následně snahou o změnu

⁸⁰ *Mamon*, epizoda 6, Pakt. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 22. listopadu 2015.

svého počínání⁸¹. V následující ukázce vidíme její poslední dialog po uveřejnění vyřešené kauzy.

Ukázka č. 9⁸²

6.epizoda 38:20-39:14

Marie: „Snažila jsem se omluvit Horváthovi.“

Petr: „A co? Nechce tě vidět, vid’?“

Marie: „Přemejšlím, že s tím praštím.“

Petr: „A co budeš dělat?“

Marie: „Nevím, po celý tý kauze už mi nikdo nebude věřit.“

Petr: „Ale to je blbost.“

Marie: „Maj pravdu, podělala jsem to.“

Petr: „Podělala no. To se může stát každému. Jdeš na kafe?“

Marie: „Nemůžu, mám práci.“

Petr: „Tak jo.“

V této ukázce rozhovoru mezi Petrem a Marií pozorujeme Mariinu lítost svých činů. Podle ukázky je přesvědčena, že v žurnalistické sféře ztratila důvěru a serióznost. Zároveň si všímáme pokračování jejího působení v redakci, čímž předpokládáme, že se snaží své chyby odčinit. Rovněž zmiňuje, že se pokoušela vyjádřit omluvu ministru, jehož v tisku křivě obvinila ze spolupodílení se na privatizaci Central Energy.

6.3 Postava Maxe

Šéfredaktor Max představuje jednu z nejdůležitějších rolí podílejících se na investigativním obsahu deníku Kontext. Už na počátku prvního dílu si všímáme konzultace s vydavatelem, při níž oba charaktery řeší, zda článek vydat či nevydat. Sám Max si není jistý a při otázce ze strany vydavatele, jak moc si je jist pravdivostí zprávy, odpoví středně. Zároveň je Max poučen, že na případu pracuje i celé právní oddělení. Sám Max přesto trvá na verzi Petra a zveřejňuje informace obviňující ředitele Central Energy z podvodů. Ve svém týmu má pouze tři osoby, o kterých je však přesvědčen, že jsou schopné a může jim důvěřovat. Těmto osobám poskytuje přátelské zázemí a vzájemnou loajálnost, která je mu vrácena zpět skrze kamarádský přístup redaktorů mezi sebou navzájem. Ve velké míře rozhoduje o zveřejněných člancích, rozděluje úkoly redaktorům a ručí za obsah vydavatel. Obecně Max působí jako přísná, ale zároveň čestná postava hájící zájmy společnosti, jelikož nevybírámata do tisku podle míry senzace či možnosti popularity, ale podle míry důležitosti

⁸¹ MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. 2010, s. 139-157.

⁸² *Mamon*, epizoda 6, Pakt. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 22. listopadu 2015.

pro společnost. Při zadávání témat na článek dbá především o preciznost a pečlivost svých redaktorů. V následující ukázce si všímáme klasického výjevu z redakční porady.

Ukázka č. 10⁸³

2. epizoda 28:30-30:44

Max: (na Marii) „Profil Tomana napišeš ty. Petr ti potom dá nějaký exkluzivní vyjádření k Tomanově sebevraždě.“ (na Petra) „Jsi klíčovej svědek, využijeme toho.“ (na všechny) „A nechci žádnéj povrchní profil, manželka, 2 děti, blablaba...“

Martin: „Jednoho syna má v Londýně.“

Max: „To mě nezajímá. Chci tam jeho celkovéj kariérní postup, kdo mu pomáhal, jak se dostal tam, kam se dostal. Koho měl rád, koho ne. Víme, že ho do firmy dostal Daniel Vlček jako skvělého manažera, ale co dělal předtím? To všechno tam chci.“

Podle ukázky pozorujeme, že se Max vyhýbá bulvarizaci a snaží se přinášet do tisku co nejdůležitější informace vedoucí k dalším stopám v případě. Při sestavování profilu podezřelého se snaží podnítit v Marii snahu o zjištění podrobných informací vedoucích k důležitým stopám. Max jedná se svými podřízenými profesionálně a můžeme si všimnout, že se pokouší o využití jakýchkoli metod k napsání řádného článku – žádá Petra jakožto klíčového svědka u sebevraždy o vyjádření pro Marii, čímž podporuje vzájemnou spolupráci redaktorů. Můžeme si všimnout výrazných sympatií vůči Petrovi. Max mu zajišťuje veškeré potřebné zázemí, nechává ho samostatně pracovat na jediném případě, jelikož si je vědom Petrovy profesionality a nestrannosti při psaní článků. Po redakční poradě vždy konzultuje kauzu ještě s Petrem a často se s ním schází a konzultuje téma Central Energy i mimo pracovní prostředí – například v kavárně nebo v nočním podniku. Sleduje pokroky v Petrově konání a souhlasí s ním. Max své důvěry v Petra lituje v jediném momentě, a to při velkém zájmu o případ ze strany vlády. V následující ukázce si můžeme všimnout rozhovoru Petra s šéfredaktorem, který mu vyčítá čerpání z anonymního zdroje. V afektu navíc nařkne Petra z amatérismu i přesto, že má sám Max, vzhledem ke své funkci v deníku, možnost kontrolovat obsah před vydáním, tudíž je sám zodpovědný za vydanou kauzu. Max přitom v průběhu seriálu považuje Petra za nejlepšího člena ve svém týmu. Šéfredaktor takto impulzivně jedná především ze strachu z vlády, jež deník v tu chvíli kontroluje.

Ukázka č. 11⁸⁴

6.epizoda 36:29-37:00

Max: „Potřebuju znát tvůj zdroj. Jestli tě mám bránit, musím vědět, kdo to je.“

Petr: „Asi je to ženská.“

⁸³ *Mamon*, epizoda 2, Abrahám. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 25. října 2015.

⁸⁴ *Mamon*, epizoda 6, Pakt. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 22. listopadu 2015.

Max: „Asi? Včera jsi si s tím člověkem sjednal schůzku.“

Petr: „Už se neozvala.“

Max: „Do prdele Petře.“

Petr: „Dyť jsi viděl, co mi poslala, ne?“

Max: „Ty dokumenty mohl poslat kdokoliv. Třeba někdo, kdo chtěl tvého bráchu potopit.“

Petr: „To je blbost.“

Max: „Neměli jsme to otisknout. Ty seš zasranej amatér, žes to nechal dojít až sem.“

Ačkoli se rozrušený Max obává o budoucí chod redakce, snaží se Petra bránit v případě, že bude nařčen z krivého obvinění. V následujících jednáních se Max s Petrem smíří a společně dále pokračují ve vyřešení kauzy firmy Central Energy. To se nemění ani v momentě, kdy je Petr podezřelý z vraždy a je vyhozen z redakce. Max mu poskytuje v redakci utajené zázemí pro práci, a i nadále mu pomáhá v případě. Vidíme však, že Max zaujímá opačný postoj k redaktorce Marii. Nedává jí příliš náročná témata jako například analýzy, ale spíše ji posílá na tiskové konference či jí zaměstnává nepřiliš atraktivními a zajímavými úkoly. Každé její pokroky neustále kontroluje a nutí ji celé články přepisovat, případně je neschvální. V následujícím úryvku vidíme Mariinu reakci na Maxovo odmítnutí. Vzhledem k tomu, že Marie má o svém vytvořeném článku vysoké mínění, je přesvědčena o exkluzivitě své informace, kterou je podle ní potřeba vydat. O to víc je rozhořčena z rozhodnutí šéfredaktora.

Ukázka č. 12⁸⁵

2. epizoda 41:10-41:30

Marie předává článek Maxovi ke kontrole a ten jej neschvální.

Marie: „Seš pokrytec.“

Max: „Právě teď se pohybuješ na velmi tenkém ledě, Marie.“

Marie: „Kdyby s tímhle za tebou přišel Petr, tak bys mu to bez keců otisknul.“

Max: „Ne, neotisknul. A víš proč? Protože Petr by s takovou hovadinou nikdy nepřišel.“

V ukázce můžeme pozorovat jak postoj Marie k Maxovi a Petrovi, tak i sdělení názoru Maxe na Mariin článek. Marie má pocit, že Max je vůči ní zaujatý, a z toho důvodu je její práce odmítána. Šéfredaktor nesouhlasí s tématem článku a odmítá článek vydat, jelikož jsou informace v něm zbytečné a nepoužitelné do seriózního média. Jedná s Marií otevřeně a nevyhýbá se srovnání Marie s Petrem, jenž je zkušenější a schopnější. Zároveň dává Max najevo svou dominantní pozici a naznačuje, že si Marie nemůže dovolit drzé chování ke svému nadřízenému. Max plní stereotyp přísného, ale zároveň spravedlivého šéfredaktora. V průběhu

⁸⁵ *Mamon*, epizoda 2, Abrahám. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 25. října 2015.

seriálu si všímáme jeho péče o konečný výsledek deníku. Max rozděluje úkoly a náměty na články podle schopností svých podřízených, s čímž není Marie spokojena, protože má pocit, že je její práce pro Maxe nedostatečná. V následující ukázce pozorujeme proslov Maxe k Marii ohledně práce v malém týmu, narušení důvěry a respektu k autoritě.

Ukázka č. 13⁸⁶

3. epizoda 15:15-16:05

Max: „Chtěl bych objasnit tu záležitost s ředitelem.“

Marie: „Maxi...“

Max: „Nevím, jestli si uvědomuješ, co to znamená pracovat v tak malém týmu. Řeknu ti, co to znamená. To znamená zachovat absolutní důvěru. Absolutní důvěru, kterou jsi narušila, když ses snažila dělat něco za mými zády! Mně je jedno, jak se cítíš. Jestli jsem ublížil tvému egu. Udělám to znova, protože já jsem šéf a ty mě budeš respektovat. Vždycky jsem měl v týmu lidi, kterým jsem mohl věřit. Byl bych rád, kdyby to tak zůstalo. To je všechno.“

Všímáme si, že se Max cítí zklamán chováním své podřízené a předvádí jí, nakolik je nespokojen. Max se snaží touto výhrůžkou zamezit opakování Mariina počínání a zároveň se tímto způsobem expresivně zbavuje vzteku. Marie na nás podle ukázky působí poníženě a zároveň rozzuřeně, což ji později dovádí k vzepření se Maxovi, čímž se nám jeví Maxův proslov jako neúčinný. Stejně jako Petra, i Maxe můžeme zařadit mezi hlídací psy. Maxovi záleží na zveřejňování pravdivých informací, nepřipouští jakékoli spekulace v člancích a striktně se vyhýbá bulvarizaci a click-baitingu. Ačkoli je podřízen vydavateli, snaží se s ním konzultovat veškeré větší kauzy a řeší problémy s vydáním tak, aby nedošlo k porušování novinářských zásad.

⁸⁶ *Mamon*, epizoda 3, Oheň. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 2015. 1. listopadu 2015.

7 Novináři v oblasti životního stylu – Single Lady

Single Lady je krátkometrážní internetový seriál natočený v letech 2017 až 2018 a původně produkován internetovou televizí Playtvak.cz, jež byla později přejmenována na iDnes kino. Scénář napsaly Irena Hejdová, která se mimo jiné podílela na tvorbě filmu Děti noci (2008) a dokumentárních seriálů *Čtyři v tom* (2013-2018) a *Navždy svoji* (2013), Veronika Dostálová a Tereza Seidlová. Režisérkou seriálu je Jitka Rudolfová, známá svou prací na filmech *Zoufalci* (2009), *Rozkoš* (2013) a *Hodinářův učeň* (2019). Za film *Rozkoš* získala nominace za nejlepší režii a scénář v Cenách české filmové kritiky, a také v Českém lvu. První série seriálu Single Lady se odehrává přímo v redakci TV Óčko, v němž je protagonistka ředitelkou. Ve druhé sérii se přesouváme do redakce fiktivního časopisu *Máma a mimi*, v níž Sabina působí na pozici šéfredaktorky. V námi analyzovaných rolích můžeme pozorovat Janu Plodkovou, Petra Stacha, Markétu Stehlíkovou, Rozálii Havelkovou a Jiřího Vyorálka.

7.1 Postava Sabiny Krátké⁸⁷

Práce Sabiny v první sérii spočívá ve vedení obsahu vysílání pro TV Óčko. Zde působí na pozici ředitelky a její pracovní nasazení sledujeme především u porad, ve kterých většinou naslouchá nápadům ostatních a řeší případné problémy. Jedná se o přirozeně vůdčí a sebevědomou osobnost, působí přísně, a především u porad vždy říká na rovinu, zda s nápady souhlasí či nesouhlasí. Se svými kolegy jedná poněkud drsněji, což můžeme zpozorovat i v následující ukázce. Hlavním terčem jejích žertů je především její asistentka Gábina, přesto si můžeme všimnout i narážek na Oskara. Ačkoli si se všemi podřízenými Sabina tyká a jejich komunikace probíhá poměrně neformálně, dává najevo svou nadřazenost, třeba tím, že Oskarovi vyhrožuje ztrátou práce nebo tím, že schválně nedává Gábině práci hodnou její pozice a sama vybírá hosty do vysílání.

Ukázka č. 14⁸⁸

S1E5 8:52-10:00

Oskar: „Tys to posrala schválně vid'? Abys nám zvedla sledovanost.“

Sabina: „Chovej se dál jako idiot a budeš bez práce.“

Oskar: „Že vy ženský se musíte ke každému chlapovi chovat jako svině.“

Sabina: „Přestaneme ve chvíli, kdy vy chlapi budete mít čokoládový penis, ze kterýho budou padat prachy.“

Gábina: (smích)

Anna: „Gábino ty se netlem. Už jsi mluvila s tím zpěvákem, který bude příští týden vystupovat v pořadu pro

⁸⁷ Dále pouze Sabiny.

⁸⁸ *Single Lady*, série 1, epizoda 5, Vopice. Web, Playtvak.cz 15. května 2017.

začínající interprety?“

Gábina: „No ne nemluvila, já jsem ne..“

Sabina: „Nene, Gábinka měla rozumnej úkol, a to znělo nemít žádněj úkol. Hvězdu do pořadu mám a je nejvíc.“

Mezi Sabininy nejvýraznější negativní vlastnosti, které ovlivňují její pracovní život, je záliba v tvrdém alkoholu a drogách a také určitá míra promiskuity, což se jí nejednou vymstí. Podle následující ukázky si můžeme všimnout, že udržuje poměr s hudebníkem, který ji pouze využívá, aby se dostal do televize a stal se slavným, čehož si je sama vědoma. Společně způsobili škody v televizním studiu, což hudebník omlouvá slovy, že Sabina je přece ředitelka. Sabina i přes mírné pochybnosti souhlasí s tímto tvrzením, čímž i sama sebe přesvědčuje o nereálných pravomocech své profese. Hudebník Tadeáš se navíc opět vnucuje a snaží se dostat do televize, na což Sabina reaguje pasivně. Protagonistka na nás může působit až neprofesionálním dojmem, což hned poté dokládáme v další ukázce, ve které dochází k vyhození Sabiny generálním ředitelem.

Ukázka č. 15⁸⁹

S1E6 5:37-6:22

Sabina: „Ty vole, ty si tady z toho děláš srandu, ale to je průser jako prase.“

Tadeáš: „Miláčku, klid. Seš ředitelka. Ředitelky vždycky všechno hodí na ostatní, ne?“

Sabina: „Tak zatím se to smetlo někam pod stůl, ale nevím, jestli...“

Tadeáš: „Žádný jestli nebude. Víme to jen my dva a nikomu to neřeknem ne? Mimochodem, už jste nějak vyřešili, kdy bych měl přijít do toho pořadu? Víš co, abych měl čas...“

Sabina: „Tadeáši, to budeme řešit až pozdějc jo?“

Tadeáš: „V klidu ne? Se jenom ptám.“

V následující ukázce generální ředitel TV Óčko podrobně shrnul práci Sabiny v první sérii. Jak už popsal výše McNair, i v tomto snímku vládne nad vysokou prestiží Sabiny muž, kterému je podřízena a musí plnit jeho nároky. V momentě, kdy je její zranitelnost ukázána na povrch i dalším zaměstnancům, chytá se příležitosti i Gábina, aby mohla Sabině ještě více uškodit. V typologii McNaira Sabina zapadá do kategorie spíše negativních postav, a to konkrétně slizouna – svou práci bere nezodpovědně, jelikož chodí na porady pozdě a pije na pracovišti, snaží se svést vlastní vinu na ostatní a své úkoly přenechává svým podřízeným. I přes vyhazov z prvního zaměstnání není schopna převzít zodpovědnost za své činy a místo toho obviňuje své kolegy z udavačství či jiných chyb.

⁸⁹ *Single Lady*, série 1, epizoda 6, Správnej moment. Web, Playtvak.cz 21. května 2017.

Ukázka č. 16⁹⁰

S1E9 1:47-4:04

Šéf: „No, nebudeme to protahovat. No do práce chodíte, kdy se vám zlíbí, zničíte živé vysílání, lžete, zfetovaná, ožralá si pozvete do studia někoho, koho jsem výslovně zakázal, uděláte si s ním pornovečírek a zničíte techniku za půl milionu. Takže se ptám, co z toho je pracovní náplní ředitelky televize?“

Gábina: „Pane generální, já ještě bych chtěla podotknout, že jsem spoustu materiálů musela tady za Sabinu připravovat sama.“

Sabina je v médiích známá pro svou schopnost jednat s inzerenty, což se projevuje především ve druhé sérii. Díky přirozenému šarmu a přitažlivému vzhledu si dokáže budovat své místo mezi důležitými osobnostmi na mediální scéně. V následující ukázce jsme svědky rozhovoru mezi Sabinou, Adamem a Annou. Adam šéfredaktorkám uděluje povinnost zabavit na večírku majitelku firmy. Všichni aktéři v této scéně přijímají role svůdníků naprosto přirozeně, jako by tyto role byly součástí jejich profesí. Právě v této ukázce pozorujeme, že z pohledu tvůrců pořadu stojí za vyššími novinářskými posty především schopnost jednat s lidmi, určitá míra manipulace a také reprezentativní vzhled. Jak Sabina, tak i Anna a Adam jsou, pro svůj kariérní postup či prestiž svých periodik, schopni poskytovat svou společnost výměnou za spolupráce, inzerce či fúze spojené s nakladatelstvím.

Ukázka č. 17⁹¹

S2E4 1:05-2:00

Adam: „A na ten večírek má přijít potenciální inzerentka. Majitelka velký fabriky na plíny, tak se o ni trochu postarejte.“

Sabina: „A proč se jí nemůžeš pověnovat ty se svým pověstným šarmem?“

Adam: „Je to lesba, takže je to na tobě Sabino.“

Sabina: „A co tady Anna?“ (smích)

Adam: „No tak si to snad nějak rozdělíte ne? A hlavně, buďte obě překrásný. Nikdy nevíte, z koho dalšího tam může něco kápnout. Hm?“

Protagonistka koná progresivní změny v časopise pro ženy na mateřské dovolené a snaží se prosadit formu časopisu, jejímž obsahem nebude pouze péče o děti, na což ostatní redaktorky zprvu reagují skepticky, ale následně souhlasí. Jejím cílem je nabídnout koncept ženského časopisu životního stylu, jen s přizpůsobením ženám na mateřské dovolené. V následující ukázce pozorujeme její výstup na první poradě. Rázně zakročuje proti možnosti docházení

⁹⁰ *Single Lady*, série 1, epizoda 9, Pind'ouři z automatu. Web, Playtvak.cz 13. června 2017.

⁹¹ *Single Lady*, série 2, epizoda 4, Láskomejdlo. Web, Playtvak.cz 13. května 2018.

do práce s dítětem, a také odmítá články o mateřských tématech, čímž úplně mění formu časopisu.

Ukázka č. 18⁹²

S2E2 4:30-5:20

Sabina: „Takže za prvý, nechci tady už vidět žádný mimina. Tohle je žurnalistika, žádněj kojeňák, jasný? Za druhý, chci z tohohle biosalátu udělat pořádný čtení, takže žádný kecy o kašičkách, dětských hovnech a dudlících, jasný?“

Gábina: „Sabi ale čtenářky to tak chtějí.“

Sabina: „No tak ty si to snad můžou přečíst někde na tom bazaru mimi ne? Nebo jak se to jmenuje. Tam se o tom píše furt. My snad můžeme ty čtenářky kultivovat, trochu je povznýst, takže jim dáme dobrej tip na divadlo, na film nebo dobrej bar.“

Protagonistka účinkuje na jedné z nejvyšších možných pozic v televizi i tisku. Zatímco v šedesátých letech minulého století novináři byli vykreslováni jako nepřilíš zámožní⁹³, v seriálu *Single Lady* je hlavní protagonistka na vysoké pozici komerční televize a vydělává dostatek peněz pro udržování vysokého životního standardu. I přesto však má nad sebou mužskou autoritu, od níž přebírá pokyny, ať už je to generální ředitel nebo vydavatel Adam. Na základě progresivního přístupu k převzetí vyšší funkce v redakci můžeme nalézt zdánlivou podobu s protagonistkou hollywoodského filmu *Ďábel nosí Pradu* (2006), *Mirandou Pristleyovou*. Miranda i Sabina mají v redakci vždy hlavní slovo a málokdo se opovažuje jim vzdorovat. Zároveň disponují přehledem a vědí, jak své časopisy zviditelnit a zaujmout stávající i nové čtenářky či čtenáře. Přesto Sabina není, na rozdíl od Mirandy, tolik ambiciózní a volný čas tráví koníčky, které jsou v rozporu s její profesí. Sabina navíc nezaměstnává svou sekretářku složitými a občas až zbytečnými úlohami.

7.2 Postava Oskara Halušky⁹⁴

Oskar na nás zpočátku působí jako jeden z nejbližších podřízených Sabiny, jelikož při poradách vždy sedí po její pravé ruce. Můžeme pozorovat, že se pokouší přinášet do televize nové nápady a zároveň usiluje o vyšší postavení v televizi. Přesto, že se jedná o muže ve středním věku, můžeme pozorovat snahu o mladistvý vzhled a následování trendů v různých sférách. Oskar často vkládá do vět anglické výrazy a pro jeho projev jsou typické sexistické a nevhodné narážky. Nosí upnuté oblečení a místo klasické obuvi nazouvací boty, takzvané

⁹² *Single Lady*, série 2, epizoda 2, *Táta v luftu*. Web, Playtvak.cz 29. dubna 2018.

⁹³ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako výpověď o profesi*. 2008, s. 55-63.

⁹⁴ Dále pouze Oskara.

slip-on. Oskar je stálým členem redakce, na schůzi navrhuje nové pořady, a také pomáhá s volbou formy inzerce. Můžeme si všimnout, že je málokdy pochopen ostatními, jelikož se jako jediný z redakce pokouší upoutat mladou generaci diváků, s čímž ostatní členové nesouhlasí. V následující ukázce si můžeme povšimnout Oskarovy snahy získat vyšší funkci v televizi. Oskar se neustále pokouší dostat se do přízně ředitelky, což se mu svým způsobem i daří, jelikož má Sabininu důvěru, a ví o veškerých jejích plánech a nápadech. Na druhou stranu cílevědomě touží po vyšší pozici minimálně v takovém měřítku, ve kterém by se profesně vyrovnal Sabině. Ta si je vědoma své dominantní pozice. Neuvědomuje si však, že by pro ni Oskar mohl být hrozbou, jelikož ho pokládá za kolegu, kterému může důvěřovat. Jeho podřízenost mu dává jasně najevo, a navíc vtipkuje na jeho účet podobně, jako je zvyklá vtipkovat na účty všech ostatních podřízených i partnerů. Skrze tuto ukázkou zjišťujeme, že ani Oskar nepůsobí jako spolehlivý a loajální zaměstnanec, už jen pro nedodržování termínů a snižování ředitelčiny autority. Při pozorování Oskarovy činnosti v redakci si můžeme všimnout, že používá při poradách telefon a mnohdy bezpředmětně komentuje práci ostatních.

Ukázka č. 19⁹⁵

S1E2, 5:10-6:05

Oskar: Hele bejby já prostě potřebuju víc funkcí rozumíš? Větší power, nový impulzy, mě ten stereotyp hrozně ubíjí.“

Sabina: „A po mně chceš co?“

Oskar: „Třeba aby ses za mě přimluvila? A navrhla mě jako svoji pravou ruku.“

Sabina: „Miláčku, jistěže si na Tebe vzpomenu, až budu potřebovat někoho, kdo nedodržuje termíny, kdo si ze mě dělá prdel na poradách a kdo obdivuje youtubery⁹⁶.“

Oskar: Ale bejby...

Sabina: „Hele já to zvládám sama a naprosto mi to vyhovuje. Ale neboj, jako kamarád u mě budeš vždycky na prvním místě. Pod čarou (smích).“

Napříč seriálem zjišťujeme, že Oskarův záměr je nejen získat podporu své nadřízené, ale také podávat interní informace z redakce generálnímu řediteli. Oskar zneužívá každého nevhodného rozhodnutí Sabiny ve svůj prospěch a dává tak řediteli různé důvody, proč Sabina není vhodnou ředitelkou televize Óčko. Příkladem si můžeme všimnout dosazení přítele Sabiny do pořadu pro začínající interprety, aniž by k tomu měla svolení, o čemž byl následně generální ředitel informován Oskarem. Při udavačství v redakci pozorujeme, že se Oskar v průběhu seriálu dočká povýšení, a to na úkor své kamarádky, když nalezneme záznamy z kamer,

⁹⁵ *Single Lady*, série 1, epizoda 2, P*cačka. Web, Playtvak.cz 24. dubna 2017.

⁹⁶ Při zmínce o Oskarově obdivu k youtuberům Sabina naráží na předchozí díl, ve kterém se Oskar snažil prosadit nový formát pořadu, v němž by moderátora ztvárnil youtuber.

v nichž je Sabina odhalena v ničení majetku televize. Na následující ukázce můžeme pozorovat proslov k vyhazovu Sabiny a také pobídnutí Gábiny k obvinění ze šikany. Můžeme si povšimnout, že tento výčet špatných vlastností a obžalob byl předem dohodnutý, jelikož Gábina navrhuje, že se o té šikaně ještě zmíní generálnímu řediteli. Oskar se pokouší ještě více udeřit na Sabinu i přesto, že před daným konfliktem nikdo z přítomných neprotestoval proti Sabininým narážkám vůči Gábině.

Ukázka č. 20⁹⁷

S1E9 1:47-4:04

Oskar: „Myslela sis, že to hodíš na někoho z nás, že jo? Je super, že chodíš pořád tak nalitá, že tě ani nenapadlo ten záznam smazat.“

Gábina: „Ještě mě napadlo to s tou šikanou, že by...“

Oskar: „Jo Gábi. To taky řekni, to už mi přijde jako vrchol.“

Gábina: „Pane vrchní, musím říct, že jsem tady bohužel byla terčem šikany a že z toho mám až psychologický problémy.“

Oskar: „Tak ten nepřiměřený tlak na Gábinu jsme tady cítili všichni ne?“

Podle typologie McNaira můžeme zařadit antagonistu Oskara spíše mezi slizouny, ačkoli se od počátku prezentuje spíše jako milý tulák, jenž působí na ženy charismaticky a často profesně bojuje s ženskou hlavní hrdinkou. Na konci seriálu si však všímáme, že jde antagonistovi především o vlastní zisk, čehož dosahuje manipulací s ostatními lidmi a přetvářkou, což je pro charakter slizouna typické. Sám Oskar využívá své spolupracovnice dvojitým způsobem. Nejen, že přináší generálnímu řediteli interní informace se snahou uškodit Sabině, ale rovněž zneužívá naivitu své spolupracovnice Gábiny pro vlastní fyzické uspokojení. Po otěhotnění Gábiny odmítá převzít zodpovědnost za svůj vztah na pracovišti a vzdává se jak otcovství, tak i své přítelkyně.

7.3 Postava Anny⁹⁸

Na antagonistce si můžeme všimnout, že je zpočátku spolupracující a také blízkou kamarádkou Sabiny. Dle účinkování v první sérii působí zodpovědně a pracovitě. Na schůze dochází vždy včas, stejně jako Oskar dává Sabině podněty k pořadům a inzerci a snaží se nacházet řešení problémů ve vysílání, čímž usnadňuje práci Sabině. Zodpovědně zvládá svou profesi i přesto, že je matkou samoživitelkou jednoho dítěte. I při práci se snaží dodržovat zdravý životní styl, chodí do fitcentra a působí na nás jako ideální zaměstnankyně, jelikož dokáže plynule fungovat ve všech směrech se svými závazky i zájmy. Na konci první série

⁹⁷ *Single Lady*, série 1, epizoda 9, Pind'ouři z automatu. Web, Playtvak.cz 13. června 2017.

⁹⁸ V seriálu pro nás není zřetelné a dohledatelné příjmení postavy.

si přesto všímáme žárlivosti na Sabinu působící na vyšší pozici i přes chování rozporující s její profesí.

Ukázka č. 21⁹⁹

S1E9 4:04-4:58

Anna: „Jak můžeš být, tak sobecká a nezodpovědná? Uděláš průšvih, a ještě nám lžeš?“

Sabina: „Ty vole, jak tebe jsem s tím jako ohrozila? Jako fajn já jsem udělala chybu, já to vím. Tak jasně ty seš úplně příkladná, nikdy nic neposereš vole. Tak prostě se to stalo Anno já nevím. Jsem si myslela, že jsme kámošky ne? Že to pochopíš.“

Anna: „Ty jsi nikdy kamarádka nebyla do prdele. Všechno se točilo jenom kolem tebe. Sralas na práci a na mě taky.“

V této ukázce vidíme útočné chování ze strany Anny na Sabinu. I přesto, že se téměř po celou první řadu chová přátelsky, v tomto úryvku ztrácí zábrany a sděluje Sabině vše, co si o ní myslí. Anna následně rovněž odchází z televize z důvodů, které nejsou v seriálu zjevné. V další sérii můžeme zaznamenat velkou změnu v jejím charakteru. Anna, která na nás původně působí nevýrazně a neprůbojně, se stává nekompromisní šéfredaktorkou časopisu *Lady*. Svou práci se snaží vykonávat poctivě, a je si vědoma, že k této vysoké pozici musí oplývat podobnou suverénností a sebejistotou jako Sabina. Zásadně mění účes i styl oblékání tak, aby vhodně reprezentovala časopis zaměřený na životní styl. Ke svým podřízeným se ve druhé sérii chová chladně či dokonce s opovržením. Na rozdíl od Sabiny však Anna ztrácí smysl pro humor, jelikož je příliš ambiciózní a svou profesi bere příliš vážně. Příkladu si můžeme všimnout na následující ukázce. Anna neustále kontroluje modelku, prezentující šperky a kontroluje každý její pohyb. Také sleduje fotografa při práci a jízlivě reaguje na jeho komunikaci s modelkou. Tímto jednáním vytváří nepříjemné prostředí pro práci a vnáší na pracoviště nepříjemné klima, jelikož jsou jak modelka, tak i fotograf nuceni pracovat pod jejím tlakem.

Ukázka č. 22¹⁰⁰

S2E6 4:03-5:15

Fotograf: „Hezký. Ať vidím to ucho. To je vončo.“

Anna: (na modelku) „Nezakrývej si tou rukou náušnice, jo?“

Fotograf: „No, krásná seš.“

Anna: (na fotografa) „No krásná je, ale fotíš šperky, jo?“

Sabina: „Už budete končit?“

Anna: „Co tu děláte? Teď tu fotíme my. Máme tady ty šperky, tady se prostě nesmí motat nikdo cizí.“

⁹⁹ *Single Lady*, série 1, epizoda 9, Pind'ouři z automatu. Web, Playtvak.cz 13. června 2017.

¹⁰⁰ *Single Lady*, série 2, epizoda 6, Pleny a diamanty. Web, Playtvak.cz 27. května 2018.

Martin: „My přece nejsme cizí.“

Sabina: „A to jako kvůli těm šperkům máme šeptat? Hele mně ta Issová přišla o hodinu dřív, tak co mám asi dělat? Ona potom nemůže.“

Anna: „Mě to vůbec nezajímá. Vysmahněte prostě a nafoťte si ji někde jinde.“

Podle ukázky si můžeme všimnout netaktního chování Anny a neschopnost přijímat kompromisy. Na druhou stranu je toto její počínání logické, jelikož na vlastní zodpovědnost dohlíží nad focenými šperky v hodnotě čtvrt milionu korun. Anna vede časopis ve stejném mediálním domě jako Sabina časopis *Máma a mimi*, což způsobuje na pracovišti rivalitu. Zatímco Anna získala místo ve vedení prestižního časopisu, Sabina se stala šéfredaktorkou časopisu s nízkou čteností a nízkým zájmem inzerentů. Obě ženy spolu v průběhu druhé série soupeří, často si vyměňují ironické a výsměšné poznámky a obě se snaží udržovat svou pozici intimním vztahem s vydavatelem Adamem. Ke konci druhé série dochází ke zlomu a Anna je donucena přehodnotit své dosavadní chování a drobné chyby, které způsobila na pozici šéfredaktorky. Dostáváme se k jejímu zařazení do McNairovy typologie. Nejlépe ji můžeme zařadit do kategorie kajícího se tuláka, a to právě pro velký obrat a snahu ke zlepšení na konci seriálu. Anna opět změní svůj postoj k Sabině, chová se více pokorně a přátelsky. Když je navíc sesazena z funkce šéfredaktorky a je jí Adamem nabídnuta práce šéfredaktorky časopisu *Máma a mimi*, Anna odmítá, protože nechce přebrat zaměstnání Sabině. Obě bývalé šéfredaktorky si tímto gestem naleznou společného nepřítele, začnou se spolu opět přátelit a Anna si následně naleznou jinou práci v jiném mediálním domě.

7.4 Postava Gábiny¹⁰¹

Do analýzy jsme zahrnuli i postavu Sabininy asistentky Gábiny, jelikož se v první sérii účastní všech porad, navrhuje vlastní nápady na reklamy, tvoří rešeršní práce a komentuje veškeré dění. Antagonistka Gábina působí jako protipól všech ostatních členů redakce televize. Ženy jako Sabina a Anna se snaží oblékat elegantně a nevyzývavě. U Gábiny si naopak už od prvního dílu můžeme všimnout výrazného, odhalujícího oblečení a make-upu, a také jejího infantilního chování. Při projevu je pro ni typické užívání slov jako pupíci či sluníčkově. Rovněž i přes snahu užívání cizích slov má problém s jejich interpretací – místo psychické problémy používá spojení psychologické problémy a místo pejorativního slova řekne penorativní. Pozorujeme také častý problém s pochopením jednoduchých sdělení či úkolů ze strany Sabiny. Když je Gábina požádána o tvorbu rešerše, nerozumí pokynu a musí si nalézt samotný pojem rešerše na internetu. V průběhu první řady si můžeme všimnout, že ačkoli

¹⁰¹ V seriálu pro nás není zřetelné a dohledatelné příjmení postavy.

je dle ostatních Gábina hloupá a nadbytečná, ona sama sebe tak nevnímá. Naopak má pocit, že tvrdě pracuje a zastává náročnou a vysokou pozici, o čemž se můžeme přesvědčit v další ukázce.

Ukázka č. 23¹⁰²

S1E6 1:14-2:37

Sabina: „Ty vole vždyť v tom živáku máme reklamu za kilo, to se přece musí zprovoznit okamžitě.“

Anna: „Ne fakt, musí? To by nás nenapadlo, my jsme si mysleli, že budeme mít pár dní volno.“

Gábina: „Já jsem si to teda nemyslela, já jsem si myslela, že...“

Sabina: „Technici to doufám řeší.“

Gábina: „Jo řeší, ale víš co. Já je jdu radši popohnat, znáš to, co si sama nezařídíš.“

Podle ukázky má Gábina problém s pochopením uštěpačnosti ze strany Anny. Právě užívání ironických poznámek je typické pro všechny již zmíněné postavy. O to náročnější je pro Gábinu tyto poznámky ze strany ostatních nalézt a pochopit. Ostatní na Gábinu nechápavost nereagují, jelikož jsou na její omezená sdělení zvyklí. Gabriela zároveň dává Sabině najevo, že je sama schopna přimět technický štáb ke zlepšení situace. Přitom nám je zjevné, že nemá žádný vliv na urychlení odstranění problému.

Přesto, že působí Gábina omezeně a nechápavě, při vyvrcholení první řady vzdoruje proti Sabině. Nejprve naráží na pozdní příchod Sabiny a poté Gábina Sabinu obviní ze šikany. Tímto jednáním má podíl na Sabinině vyhazovu a dosazení jejího přítele Oskara na vyšší funkci. Podle první série bychom ji mohli zařadit mezi typické ženské postavy v seriálech. Zajímá se o životní styl, snaží se přicházet s nápady obzvlášťujícími pořady v televizi a přesto, že svou práci nedělá příliš efektivně, můžeme na ní pozorovat snahu o užitečnost. Ačkoli ke konci nebyla loajální ke své nadřízené, mezi darebáky nepatří, jelikož žádné z jejích jednání nekonala pro vlastní zisk či k poškození firmy. Po otěhotnění s novým ředitelem Oskarem, který dítě nechce, přichází do redakce *Máma a mimi*, v němž se opět setkává se Sabinou, a kromě redaktorské práce sama sebe opět dosazuje na pozici Sabininy asistentky. V redakci přichází s inovativním nápadem, jak zvýšit popularitu časopisu a se svolením Sabiny natáčí vlastní vlog, v němž popisuje svou cestu těhotné dívky k mateřství. Její vlog na webu *Máma a mimi* je velmi úspěšný a přidává magazínu sledovanost a popularitu. Část jejího monologu ve videích si můžeme přečíst v následujícím úryvku, v němž se poprvé představuje veřejnosti.

¹⁰² *Single Lady*, série 1, epizoda 6, Správný moment. Web, Playtvak.cz 21. května 2017.

Ukázka č. 24¹⁰³

S2E3 2:40-4:22

Gábina: „Tohle je moje břicho a je v něm to nej nej úplně nejhezčí miminko na světě. A je jenom moje. Ale teďka trošku i vaše. Protože o něm budu točit tento vlog. Tohle miminko je teda nejmladší youtuber na světě a je už velký jako tydlencty tři pomeranče.“ (ukazuje pomeranče)

Podle úryvku si můžeme všimnout, že Gábina nevytváří tvorbu za účelem vzdělávání divaček. Naopak pouze informuje budoucí i stávající matky o svém těhotenství a o pokrocích s ním spojených. Ačkoli na nás může vlog působit hloupě a nezajímavě, tak vzhledem k době natáčení seriálu, kdy tvorba videí spojená s vyprávěním o životě byla v popředí zájmu, působí reálně. Antagonistka Gábina se nám může jevit nevyzpytatelně. Podobně jako v první řadě, v níž udala ředitelku, i ve druhé řadě má velký vliv na děj v redakci. Gábina odcizí šperky určené k nafocení do časopisu *Lady*, čímž způsobí nesnáze především Anně, čehož následně lituje. Za pár dní později natočí video, v němž se ke krádeži přiznává a náhrdelník vrací. I přes toto přiznání nadále vytváří obsah pro časopis až do té doby, dokud není Sabina vyhozena. Jelikož je vůči Sabině ve druhé sérii loajální, také odchází z redakce a vytváří obsah samostatně na službě pro hostování videí. Je pro nás poměrně náročné Gábinu zařadit do určité skupiny. Kromě vytváření obsahu zaměřeného na životní styl nijak nevyniká a patří tedy do skupiny žen novinářek. Zároveň ji mezi hrdiny nemůžeme zařadit, jelikož se přímo v redakci dopustila krádeže. Gábina jen povrchně patří do skupiny zločinců. Právě pro svou komickou nechápvavost a neobratnost nevykazuje známky lsti, pomsty či úvahy nad jak pozitivními, tak i negativními následky svých jednání. Přesto však zneužila své moci, když při fotografování šperků asistovala a při své činnosti ukradla náhrdelník a zneužila tak své pravomoci. Z tohoto důvodu ji můžeme zařadit do kategorie milého tuláka, jelikož s touto antagonistkou zároveň sympatizujeme a zároveň nesouhlasíme s jejím jednáním.

7.5 Postava Adama¹⁰⁴

Adam se vyskytuje až ve druhé řadě seriálu, v níž je vydavatelem v mediálním domě a zároveň nadřízeným Sabiny a Anny. Vzhledově se jeví na čtyřicetiletého až padesátiletého silnějšího muže nižší postavy s postarším stylem oblékání. Ačkoli se neřadí přímo mezi novináře, ale mezi postavy nadřízené novinářům, má velký vliv na konečném výsledku jednotlivých časopisů v mediálním domě. Jedná se o bývalého přítele Sabiny, tudíž i zde můžeme pozorovat vliv konexí na pracovní postavení. Sabině zajistí práci na pozici

¹⁰³ *Single Lady*, série 2, epizoda 3, Na značky. Web, Playtvak.cz 6. května 2018.

¹⁰⁴ V seriálu pro nás není zřetelné a dohledatelné příjmení postavy.

šéfredaktorky i přes její minulost spojenou se zničením techniky ve studiu televize Óčko. Při pozorování se dozvídáme, že dosadil na základě známostí na post šéfredaktorky i Annu, která se pyšní nezávazným vztahem s Adamem. Adam si velmi rozumí s ženami a ke svádění využívá svou funkci ve vydavatelství, čehož jsme si mohli všimnout výše u zobrazení postavy Sabiny (viz ukázka). Jeho snahou je zajistit pro vydavatelství fúzi s jinými jednateli. Zároveň je zodpovědný za krádež několika milionů z prostředků vydavatelství. Na následující ukázce si můžeme všimnout dialogu Adama se svou přítelkyní Bárou, redaktorkou časopisu z jiného domu. Bára využívá jeho přízně k získání pozice šéfredaktorky časopisu Lady. V momentě, kdy Adam nesouhlasí a snaží se jí nabídnout jinou práci, Bára mu vyhrožuje udáním.

Ukázka č. 25¹⁰⁵

S2E8 8:31-9:26

Bára: „Jak to vypadá s tím místem pro mě?“

Adam: „S jakým místem?“

Bára: „Říkal jsi, že se o mě postaráš, ne? Jsi zapomněl?“

Adam: „Ne, nezapomněl, ale... Ale to je... Sabina tady udělala strašně moc důležitý práce, víš, no. A obviněná taky ještě není, no. To není tak jednoduchý, ty vole. A Anně že ukradli ten náhrdelník, ale to se pak zase našlo, takže... Časák vede dobře... Možná jsem si říkal, víš, že bys pro ni mohla dělat redaktorku. To má taky svý výhody, ne?“

Bára: „Tak já žádnou redaktorku dělat nebudu. Jestli si myslíš, že jo, tak máš utrum. S fúzí i se mnou. Klidně tě prásknu, jaks tam zašmelil ty prachy. Do zejtrka si to rozmysli, jo?“

Z této ukázky je zřejmá cílevědomost Báry, a hlavně její touha udělat cokoli pro vysněnou pozici. Bára s Adamem manipuluje nejprve svým vzhledem, ale později zintenzivní nátlak pomocí hrozeb, čímž svádí postavu Adama na scestí. V seriálu není osobní pád Adama zobrazený, avšak vzhledem k tomu, že mu pod Bářinými výhrůzkami odcházejí z vydavatelství dvě schopné šéfredaktorky a jejich místa zabírají dvě nepříteli kompetentní osoby, můžeme předpokládat budoucí zánik obou časopisů. Dle McNaira se v Adamově případě jedná o postavu milého tuláka. Sám Adam je pro ženy v jeho okolí sympatický a příjemný společník, na druhou stranu si s ním ženy nedokážou představit společnou budoucnost vzhledem k neustálému střídání partnerek. Adam navíc nejedná svědomitě, má zkušenosti s praním špinavých peněz ze svého mediálního domu a vyhazuje redaktory, jelikož místo nich dosazuje své známosti. Ne vždy přitom koná z vlastní vůle, ale je donucen svou slabostí pro atraktivní ženy.

¹⁰⁵ *Single Lady*, série 2, epizoda 8, Svědek. Web, Playtvak.cz 10. června 2018.

8 Žánrové zařazení seriálů Mamon a Single Lady

V seriálu Mamon si můžeme povšimnout hned několika žánrů, z nichž nejvíce figuruje žánr thriller. Spolu s Petrem máme, jakožto diváci, možnost být svědky stíhání, několika sebevražd i jedné vraždy. Progrese děje v tomto žánru jsou neočekávané, s prvky dramatu a akce. Ačkoli můžeme zaznamenat humorné fráze ze strany Petra, jedná se pouze o jakési doplňky ke kriminálnímu a politickému dramatu. Seriál se opírá o kriminální drama z důvodu, že diváci, stejně jako redaktoři deníku Kontext, neznají vraha od počátku, ale naopak postupně přicházejí na stopy vedoucí k případu. Zároveň nám, jakožto divákům, je odkrývána identita některých pachatelů dříve než protagonistům Petrovi, Marii a Maxovi. Rovněž se jedná o politické drama z důvodu nedůvěry Petra ve státní instituce. Petr v průběhu seriálu odmítá pomoc policii a opovrhne státní zástupkyní, která od počátku sleduje jeho pokroky a figuruje jako jedna z osob zodpovědných za vraždu Stelly. Zároveň se jedná o drama společenské, jelikož protagonista Petr v průběhu seriálu udržuje intimní poměr s kriminální vyšetřovatelkou. Jelikož se oba charaktery věnují stejnému případu, navzájem si pomáhají, a obzvláště Petr této známosti využívá. V ději můžeme také pozorovat Petrův vztah s manželkou a synem svého zesnulého bratra, kteří Petrem opovrhují, jelikož jsou přesvědčeni o hyenismu ze strany Petra. Petr se v průběhu seriálu pokouší nejen vyřešit případ, ale zároveň uchránit svou švagrovou a synovce, a zároveň napravit narušený vztah mezi ním a rodinou zesnulého bratra.

Seriál Single Lady můžeme žánrově zařadit mezi společenské drama a satiru. V rámci společenského dramatu můžeme u Sabiny vyzorovat zvláštní vliv jejích milenců na pracovní život. Zpočátku je Sabina svým prvním milencem nucena k poskytnutí prostoru v televizním hudebním pořadu zaměřeném na nové interprety. Nejprve ho odmítá, avšak postupně se do něj zamiluje a snaží se mu vyhovět i přesto, že nemá dostatečné pravomoci k vybírání umělců do vysílání. Podobně tomu je i u jejího dalšího milence, který se Sabinou flirtuje a poté s ní i krátkou dobu udržuje vztah s cílem propagačně podpořit svůj výrobek formou inzerce v televizi. Ve druhé sérii si můžeme všimnout společenských dilemat antagonisty Adama, jenž je nadřizený Sabiny. I ten je v seriálu využíván svými milenkami, a to jak Sabinou, tak především Bárou, která je schopná ho pro svou vysněnou pozici kariérně zničit. Adam se na základě výhrůzek musí rozhodovat mezi pozicí svou či pozicemi svých dvou nejlepších šéfredacterek. V seriálu nalezneme největší míru žánrového zastoupení v satíře a ztřeštěné komedii. Už jen jednotlivými postavami ze světa médií, které často působí hloupě či zvláště, ale přesto poměrně reálně a v některých situacích komicky. Příkladem je samotná protagonistka Sabina fungující na vysoké pracovní pozici, a to i přes bujarý noční život a alkoholismus mimo

práci i v ní. Zmínku si zaslouží také postava Gábiny pracující na pozici asistentky, jež je sice velmi aktivní na poradách, avšak její myšlenky a názory působí jako z úst dítěte. Svým způsobem je tragikomická i postava Oskara, neustále vkládající anglická slova do českých vět, většinou na místech, kde se zdají anglická slova spíše nadbytečná. Všechny tři případy reflektují dnešní společnost, přičemž každý svým způsobem.

9 Závěr

V práci se nám podařilo nastítnit aktuální obraz novináře hned ve dvou seriálech z novinářského prostředí. Jelikož se jednalo o dvě žánrově odlišná díla, osvědčil se nám způsob analýzy zkoumáním jednotlivých postav. Skrze kvalitativní obsahovou analýzu jsme sledovali protagonisty a antagonisty v pracovním prostředí, jejich vzájemné vztahy na pracovišti a postoj k práci. Pomocí komparace jsme následně postavám přiřadili typy hrdinů či darebáků podle McNaira a okrajově i podle Ehrlicha.

V obou námi analyzovaných seriálech jsme mohli nalézt podobnosti s typologií Briana McNaira. Zároveň však každá z popsaných postav vykazovala více než jeden vzorec chování určující zařazení do typologie hrdiny či darebáka. Postavy v seriálech zahrnovaly komplexní soubor charakteristik, podle nichž jsme se rozhodovali, do jakých kategorií je zařadíme. Dozvěděli jsme se, že protagonisté mohou být zodpovědní, tvrdě pracující a lačníci po spravedlnosti, a to především, pokud není jejich hlavním cílem peněžní uspokojení či prestiž. Aktéři seriálů ale velmi snadno proniknou do darebáctví, a to v případě, že jejich touha po moci a prosperitě je vyšší než snaha náležitě vykonávat novinářské povolání. Zároveň jsme si všimli i zobrazení postavy, jež se, po prozření a uvědomění si vlastních chyb, přesunula z role darebáka do role napraveného tuláka. Největší přínos této práce vidíme v nalezení McNairových charakteristik milého tuláka, slizouna, napraveného tuláka, hlídacího psa, svědka i ženy novinářky ve dvou poměrně nových seriálech z českého prostředí.

Po srovnání naší analýzy s již zjištěnými poznatky jsme došli k překvapivým závěrům. Zjistili jsme, že nástupem nové novinářské oblasti, zaměřující se životnímu stylu, se naskytla ženám příležitost vydělávat dostatek peněz k luxusnímu životu, což dokazuje postava Sabiny. V tom se Sabina liší od postavy Marie ze seriálu Mamon, jež funguje na pozici investigativní novinářky. Marie na nás působí nepříliš upraveně, co se týká vzhledu, ale zároveň se nám jeví cílevědomě, jelikož touží po lepší pracovní funkci na poli investigativní žurnalistiky. Dávno není na počátku své kariéry, a možná právě proto se cítí nepatřičně oceněna za svou činnost. V investigativní žurnalistice tak, jak je prezentována v seriálu Mamon, je tedy zřejmé nepříliš vysoké a demotivující platové ohodnocení aktérů, a to i přes větší riziko vyhrožování, soudních sporů a selhání.

Na obou seriálech jsme si také povšimli vlivu žánru na chování postav. V seriálu Mamon, v němž se mísily žánry thriller a drama, novináři vykazovali horlivost při řešení případu a hloubavou práci zaměřenou na jediný objekt zájmu. Jejich hlavním smyslem života byla práce v deníku, což rozhodně nemůžeme říct o postavách v seriálu Single Lady, v němž

novináři čekali na každé další pokyny či schválení návrhů protagonistky. V komedii se pracovní náplň jednotlivých postav zvolnila na úkor večírků, nákupů a řešení partnerských problémů. Novináři v satirickém seriálu *Single Lady* měli navíc volnější pracovní podmínky a pracovní povinnosti nechávali vždy za branami mediálního domu. U dramatu *Mamon* nezbýval novinářům dostatečný časový prostor na vlastní zájmy, jelikož novináři měli příliš vlastní práce s případem.

Pevně věříme, že typologii, popisující americkou tvorbu, je možné aplikovat na další seriály či filmy z české produkce, které již byly či teprve budou natočeny. Předpokládáme, že na určitá jednání protagonistů a antagonistů lze nahlížet různými způsoby, a proto se mohou interpretace různých autorů mírně lišit. Srovnáváním seriálů či filmů můžeme postupem času sledovat vývoj vnímání novinářské profese médií a zároveň můžeme sledovat podobnost s americkou kulturou, a to jak už podle typologie Briana McNaira, tak i podle Matthewa Ehrlicha.

10 Seznam zkratk

angl. – anglicky

apod. – a podobně

E – epizoda

S – série

TV – televize

11 Seznam literatury

ARONSON, Linda. *Scénář pro 21. století*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. ISBN 9788073313142.

BEDNAŘÍK, Petr a Jan JIRÁK. Postava novinářky v současném českém filmu a televizním seriálu. In: JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPOVÁ a Radim WOLÁK. *Česká novinářka: K postavení a obrazu novinářek v českých médiích*. Praha: Portál, 2011, s. 83-93. ISBN 978-80-262-0056. ISSN 9788026200567.

BERGAN, Ronald. *Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]*. V Praze: Slovart, 2008. Velký ilustrovaný průvodce. ISBN 978-80-7391-136-2.

BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6.

EHRlich, Matthew. *Journalism in movies*. Illinois: University of Illinois Press, 2004. ISBN 978-0-252-07432-5.

FOSTER, Thomas C. *Jak číst film: cinefilův průvodce po světě pohyblivých obrázků*. Přeložila Lucie CHLUMSKÁ. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-183-4.

HUDEC, Zdeněk. *Český hraný film 1898-1930*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1139-3.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPOVÁ. Postava novináře v beletrii a hraném filmu jako výpověď o profesi. In: KÖPPOVÁ, Barbara a Radim WOLÁK. *Česká média a česká společnost v 60. letech*. Praha: Radioservis, 2008, s. 55-63. ISBN 978-80-86212-58-6. ISSN 9788006212586.

MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2010. ISBN 9780748634477.

MICHALIČKOVÁ, Kristýna. První republika v zajetí historie a protikladů: Kombinace televizních žánrů a jejich vliv na výslednou podobu seriálu. In: PTÁČEK, Luboš a Petr KOPAL. *6. Post-komunismus: proměny českého historického filmu po roce 1989*. Praha: Václav Žák – Casablanca, 2016, s. 155-169. ISBN 978-80-87292-37-2. ISSN 9788087292372.

NOVOTNÝ, David Jan. *Chcete psát scénář? 2.*, dopl. vyd. Praha: Akademie múzických umění, 2000. ISBN 808588352x.

OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4200-0.

POSPÍŠIL, Jan a Lucie Sára ZÁVODNÁ. *Mediální výchova: metodika*. Kralice na Hané: Computer Media, 2010. ISBN 978-80-7402-040-7.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0218-9.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

ŠLERKA, Josef. Žánr jako řečová hra. In: PTÁČKOVÁ, Brigita, ed. *Žánr ve filmu*. Praha: Národní filmový archiv, 2004, s. 39-45. ISBN 80-7004-116-1. ISSN 2610233697.

ŠTROBLOVÁ, Soňa. Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0.

12 Internetové zdroje

BALÍKOVÁ, Marie. Obsahová analýza. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2020-04-29]. Dostupné

z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001586&local_base=KTD.

Etický kodex. In: *Syndikát novinářů ČR, z.s.* [online]. Praha, c2017-2020 [cit. 2020-04-29].

Dostupné z: <https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/kodex/>

13 Audiovizuální zdroje

Seriál Mamon

Mamon, epizoda 1, Oběť. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 25. října 2015.

Mamon, epizoda 2, Abrahám. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 25. října 2015.

Mamon, epizoda 3, Oheň. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 2015. 1. listopadu 2015.

Mamon, epizoda 6, Pakt. Režie Vladimír MICHÁLEK. Web, HBO GO 22. listopadu 2015.

Seriál Single Lady

Single Lady, série 1, epizoda 2, P*cačka. Web, Playtvak.cz 24. dubna 2017.

Single Lady, série 1, epizoda 5, Vopice. Web, Playtvak.cz 15. května 2017.

Single Lady, série 1, epizoda 6, Správněj moment. Web, Playtvak.cz 21. května 2017.

Single Lady, série 1, epizoda 9, Pind'ouři z automatu. Web, Playtvak.cz 13. června 2017.

Single Lady, série 2, epizoda 2, Táta v luftu. Web, Playtvak.cz 29. dubna 2018.

Single Lady, série 2, epizoda 3, Na značky. Web, Playtvak.cz 6. května 2018.

Single Lady, série 2, epizoda 4, Láskomejdro. Web, Playtvak.cz 13. května 2018.

Single Lady, série 2, epizoda 6, Pleny a diamanty. Web, Playtvak.cz 27. května 2018.

Single Lady, série 2, epizoda 8, Svědek. Web, Playtvak.cz 10. června 2018.